

littalan Lasimäen uudistava yleissuunnitelma

Plehat Oy 20.6.2019

Iittala

Hämeenlinnan keskusta 23 km:
16 min autolla, 13 min junalla

Tampere 60 km:
55 min autolla, 33 min junalla

Helsinki 125 km:
1 h 30 min autolla,
ka. 1 h 45 min junalla

littalan Lasimäen alueen uudistava yleissuunnitelma on tehty osana Linnan Kehityksen i-laakso 2030 -hanketta, jota rahoittavat Hämeen ELY -keskus ja Hämeenlinnan kaupunki.

Yhteyshenkilöt

Tilaaja

Linnan Kehitys Oy
i-laakso 2030 -hanke
Pia Niemikotka
pia.niemikotka@linnan.fi

Plehat Oy

Mikko Vekkelä, maisema-arkkitehti
mikko.vekkeli@plehat.com
+358 40 757 3376

Beata Willman, maisema-arkkitehti
beata.willman@plehat.com
+358 40 726 7307

Marika Luostarinen, maisema-arkkitehti yo.
marika.luostarinen@plehat.com

www.plehat.com

Ohjausryhmä

Tanja Majuri, kaupunkirakennejohtaja, HML kaupunki

Niklas Lähteenmäki, maankäytön suunnittelujohtaja, HML kaupunki, kaupunkirakenne

Johanna Närhi, arkkitehti, HML kaupunki, kaupunkirakenne

Susanna Lappalainen, viheraluesuunnittelija, HML kaupunki, kaupunkirakenne

Minna Aakkula, liikennesuunnittelija, HML kaupunki, kaupunkirakenne

Jenni Sabel, suunnittelupäällikkö, HML kaupunki, kaupunkirakenne

Janne Nieminen, kulttuuripäällikkö, HML kaupunki / Hämeenlinnan matkailuekosysteemin edustus

Antti Kaukiainen, hankesuunnittelupäällikkö, HML kaupunki, kaupunkirakenne

Pia Niemikotka, projektipäällikkö, i-laakso 2030 -hanke, Linnan Kehitys Oy

Ari Mielty, kiinteistökehityspäällikkö, Linnan Kiinteistökehitys Oy, Lasimäen kiinteistöyhtiön hallituksen pj

Heikki Väänänen, tehtaanjohtaja, Iittalan lasitehdas, Fiskars

Juha Kärkkäinen, suklaayrittäjä, Kultasuklaa Oy / Lasimäen kauppiasyhdistys ry:n pj

Ulla Heinonen, asiamies, Naivistit Iittalassa säätiö

Aikataulu

12.4.2019	Ohjausryhmän tapaaminen #1: projektin aloitus
29.4.	Työpaja Iittalan kylätalolla
16.5.	Ohjausryhmän tapaaminen #2: ensimmäisen vaiheen kommentointi
29.-31.5.	Suunnitelmaluonnoksen kommentointi
8.6.	Suunnitelman esittely Iittalan kesänavaustapahtumassa
17.6.	Ohjausryhmän tapaaminen #3: yhteenveto
20.6.	Suunnitelma-aineiston luovutus

Sisältö

1. Lähtötilanne.....	9
1.1. Toimeksianto	10
1.2. Maanomistus yleissuunnitelman alueella	12
1.3. Selvitys aiemmista hankkeista ja suunnitelmista	13
1.4. Iittala ja Lasimäki historiallisessa kontekstissa.....	14
1.5. Iittalan keskeiset paikat ja etäisyydet Lasimäeltä	16
1.6. Lasimäen käyttäjäryhmät.....	18
1.7. SWOT ja tavoitteet suunnitteluun	19
2. Visio.....	21
2.1. Visio 2030	23
2.2. Vision toteuttamisen maisema-arkkitehtoniset keinot.....	24
2.3. Vision toteuttamisen tasot - makro, meso & mikro	26
3. Makrotaso.....	29
3.1. Aineettomat toimet vision toteuttamiseksi.....	30
3.2. Aineelliset toimet näkyvyyden parantamiseksi.....	31
4. Mesotaso.....	33
4.1. Yleissuunnitelma 2021	34
4.2. Suunnitelman päätavoitteet	36
4.3. Suunnitelman alueiden selostukset.....	38
4.4. Tarkennos suunnitelman ydinalueesta	40
4.5. Ydinalueen toimenpiteiden selostukset.....	41
4.6. Yhtenäinen taidereitti	44
4.7. Liikenne yleissuunnitelman alueella	46
4.8. Opasteiston tarpeet yleissuunnitelman alueella	48
4.9. Talven ja pimeän ajan tarpeet yleissuunnitelman alueella	50
5. Mikrotaso	53
5.1. Mikrotason toimenpiteet Iittalassa.....	54
5.2. Mikrotason kehittämisen kuvakortit.....	59

1. Lähtötilanne

1.1. Toimeksianto

Littalan Lasimäki on taiteeseen, muotoiluun, kulttuuriin ja käsitöihin painottunut matkailukohde Hämeenlinnassa. Toimeksiannon taustalla on Lasimäen (ja Littalan) viimeisten vuosikymmenien mitaan vähentyneet vierailumäärät ja tavoitteita lyhyemmät vierailuviipymät. Tämän vuoksi alueen vetovoimaa ja tunnettuutta on pystyttävä lisäämään mm. vahvistamalla alueen identiteettiä ja kehittämällä aluetta viihtyisäksi ja monipuoliseksi vierailukohteeksi.

Suunnittelutyön ehdottamat ratkaisut on pystyttävä mitoittamaan realististen resurssien mukaisiksi. Lähtötilanteessa Littalassa on jo kaavoitettuja rakentamattomia tontteja ja tarvittavat julkiset investointiresurssit syntyvät vain positiivisen muuttoliikkeen avulla, joten kehitystyön on päästävä liikkeelle myös rajallisin resurssein, mutta toteuttaen yleissuunnitelman tavoitteita yhtenäisesti.

Toimeksiannon tehtävänä on luoda Lasimäkeen liittyvien yleisten alueiden arkkitehtoniset tavoitteet määrittävä yleissuunnitelma. Yleissuunnitelma-aineiston tarkoitus on kartoittaa alueen kehittämisen nykyiset esteet ja ehdottaa ratkaisuihin viihtyisän vierailukohteen luomiseksi, joka palvelee myös alueen asukkaita vapaa-ajanvietto- ja kokoontumispaikkana.

Lasimäen suunnittelualue on kartan keskellä. Pohjakartta: Maanmittauslaitos Selkokartta 4/2019.

Lasimäkeä keväällä
2019. Kuva: Plehat Oy.

1.2. Maanomistus yleissuunnitelman alueella

Karttaan on merkitty Hämeenlinnan kaupungin (vihreä merkintä), Fiskars Oy Ab:n (sininen merkintä), ja muut yksityiset maanomistusalueet (oranssi merkintä).

1.3. Selvitys aiemmista hankkeista ja suunnitelmista

Iittalan toimintojen tilkkutäkin ja katkonaisuuden haasteiden ratkaisuun tarvittavia elementtejä on kehitelty jo useaan otteeseen eri tahojen toimesta, mutta niitä ei ole vielä kiteytetty helposti omaksettavaksi ja kantavaksi ideaksi.

Jo rakennetut ratkaisut ovat huteralla perustalla ilman kantavaa ideaa alueen kehittämisen ohjenuorasta.

Nyt Iittalan kehittämisessä on palattu alueen elävöittäjien eli toimijoiden kirjon äärelle työpajojen avulla.

Iittalan olemassa oleviin vahvuuksiin keskittyminen mahdollistaa paikasta itsestään nousevan kantavan idean, jonka toimijat ja asukkaat mieltävät omakseen.

Oppilastyöt, Hämeen ammattikorkeakoulu HAMK

- Iittala visio 2030, Tea-Maria Paakkala&Annukka Riihenperä (2012)
- Case Iittala - Katja Nikkilä, Jutta Tapanainen ym. (2017)
- Iittala Case - Katri Kannisto, Niina Andersson, Tiia Åkerfelt (2017)

IITTALA-PROJEKTI, luovan talouden LUOTA-hanke

- Kasvillisuustoimenpiteet, Piritta Timonen, Ella Uppala (2014)
- Ajatuksia imagon kehittämisestä, Markku Piri (2015)
- Lasimäen graafinen ohjeisto, "Glass Capital" (2016)

i-Laakso -hanke

- Iittalan taidekonsepti -työpaja 12.10.2016.
- Kaksi asemanseutua taidekonsepti, Taideasema (rak. 2018)
- Iittalan matkailun kasvun elementit -työpaja 28.1.2019
- Iittala village – kohti Iittalan matkailun kasvuohjelmaa 27.2.2019

Työpajoissa tehtyjä huomioita on kerätty SWOT-analyysiin, ks. 3.

1.4. Iittala ja Lasimäki historiallisessa kontekstissa

Rautakauden aikaisesta elämästä Äimäjärven rannoilla on vielä näkyvissä muinaisjäännöksiä, joista nykyisen Iittalan alueella sijaitsevista suurin osa on kiviröykkiöitä.¹

Nykyisen Iittalan paikalla ollut Sauvalan kylä mainitaan maakirjoissa jo 1539, ja sieltä aina 1800-luvulle alue on pääosin ollut peltojen ja laidunmaiden hallitsemaa maalaismaisemaa.² Nykyään Äimäjärven rannan seudut on suurimmilta osin määritelty osaksi Sääksmäki-Tarttilan valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueita.³ Lasimäkeä on hallinnut niin kutsuttu Orvon maatila.⁴

Teollistuminen saavutti silloisen Kalvolan 1800-luvun lopussa, ja 1880 rakennetun rautatien viereen valmistui seuraavana vuonna lasitehdas.⁵

RAUTAKAUSI MUINAISJÄÄNNÖKSET IITTALASSA

(Suomessa 500 eaa. ~ 50 jaa.)

1800-LUKU TEOLLISUUS SAAPUU MAASEUTUIDYLLIN KESKELLE

1539 Sauvalan kylä maakirjoissa

1872 Sauvalan koulu
1880 rautatie

LASITEHTAAN
HISTORIA^{4,5}

tehdas valmistuu 1881

LÄHTEET

- 1 Kulttuuriympäristön palveluikkuna. Kohdenumerot 210010009, 210400001, 1000018150, 1000018149. Museovirasto. Luettavissa: www.kyppi.fi/palveluikkuna . [25.04.2019]
- 2 Luoto, Kirsi, 2014. Iittalan hyvinvointikeskus. Asemakaavan muutosalueen tarkkuusinventointi. Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy. s. 4-5. Luettavissa: www.kyppi.fi/to.aspx?id=113.11139 . [25.04.2019]
- 3 Kulttuuriympäristön karttapalvelu. Karttataso: Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. Museovirasto. Luettavissa: kartta.museoverkko.fi . [25.04.2019]
- 4 Iittalanlasimäki.fi. Tarinoita menneestä. Hämeenlinna. Luettavissa: <http://www.iittalalasimaki.fi/historia> [25.04.2019]
- 5 Häme-Wiki. Iittalan lasitehdas. Hämeenlinna. Luettavissa: www.hamewiki.fi/wiki/Iittalan_lasitehdas [25.04.2019]
- 6 Tulonen, Annu, 2001. Kaavoitettavan alueen inventoitu rakennuskanta. Iittalan keskustan asemakaava.
- 7 Maanmittauslaitos. Peruskartat 1:20 000 v. 1956-1986. Vanhat painetut kartat. Luettavissa: <http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/> [25.04.2019]
- 8 Mattila, Susanna. Kun taide muutti maalle. Naivistit Iittalassa. Luettavissa: <https://naivistit.fi/kun-taide-muutti-maalle/> [25.04.2019]
- 9 Iittalan Lasimäen uudistava yleissuunnitelma. Aloituskokous 12.4.2019. Linnan Kehitys Oy.
- 10 Kokko, Tiina. Iittalassa rakennetaan pientä kylää saman katon alle - yhteisöllisyyden mallia Hollannista. Yle Uutiset 13.12.2016. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-9349320> [25.04.2019]
- 11 Iittalan taideasema. Portti pitäjän vahvuuksiin. Linnan Kehitys Oy. Luettavissa: <http://linnan.fi/taideasema/> [25.04.2019]

1900-luvun alkupuolella alueen kehitystä hidasti sekä kansainväliset että kansalliset konfliktit.⁵

Littalan painopiste muotoutui entisen pääkatunsa Tehtaantien varrelle. 1900-luvun puolivälissä kylä tiivistyy, kun sinne syntyy uutta rakennuskantaa⁶. Sekä kylän läpiajo- että pääkadun siirtyminen 1970-luvulla littalantielle pirstaloi keskustan, jättäen Lasimäen ja tehtaan sivuun.⁷

Lasimäelle saapuu 1900-luvun loppupuolella myös muita käsityöläistöimijoita, ja littalassa käy 250 000 vierailijaa vuosittain.⁸

1990-luvulla valmistunut moottoritie ja kiristynyt kilpailu vaikuttivat osaltaan siihen, että littalan vetovoimatekijät eivät enää riittäneet houkuttelemaan vierailijoita entiseen tapaan. Vierailijoita käy littalassa noin 100 000 vuosittain⁹.

2009 Kalvolan kunta yhdistyy Hämeenlinnaan. 2010-luvulla aloitetaan useita hankkeita littalan elävöittämiseksi ja keskustan uudelleen yhtenäistämiseksi (ks. 1.2.), ja uusi hyvinvointikeskus¹⁰ sekä taideasema¹¹ rakennetaan.

1914 1. maailmansota
1918 sisällissota

1939 2. maailmansota
(talvisota&jatkosota)
~1950 littalan kylän
keskusta tiivistyy
1964 uusi kolmostie
(nyk. 130)

1989 Naivistit littalaan
1990 Kultasuklaa littalaan
1996 moottoritie (3)
1998 Anubis littalaan

2009 Kalvola osaksi
Hämeenlinnaa

1900-LUKU KONFLIKTIT, MUUTOSTEN JA KASVUN AIKA

2000-LUKU KESKUSTEN VARJOSSA

Orvon tila eli Lasimäki ~1920
tehtaan omistukseen

1971
vanhaan navettaan
Lasimuseo
i-valo aloittaa
valaisimien
tuotannon

littala Group 2007
myydään Fiskarsille

littalasta Suomen 2014
ainoa lasitehdas
(Nuutajärvi lopettaa)

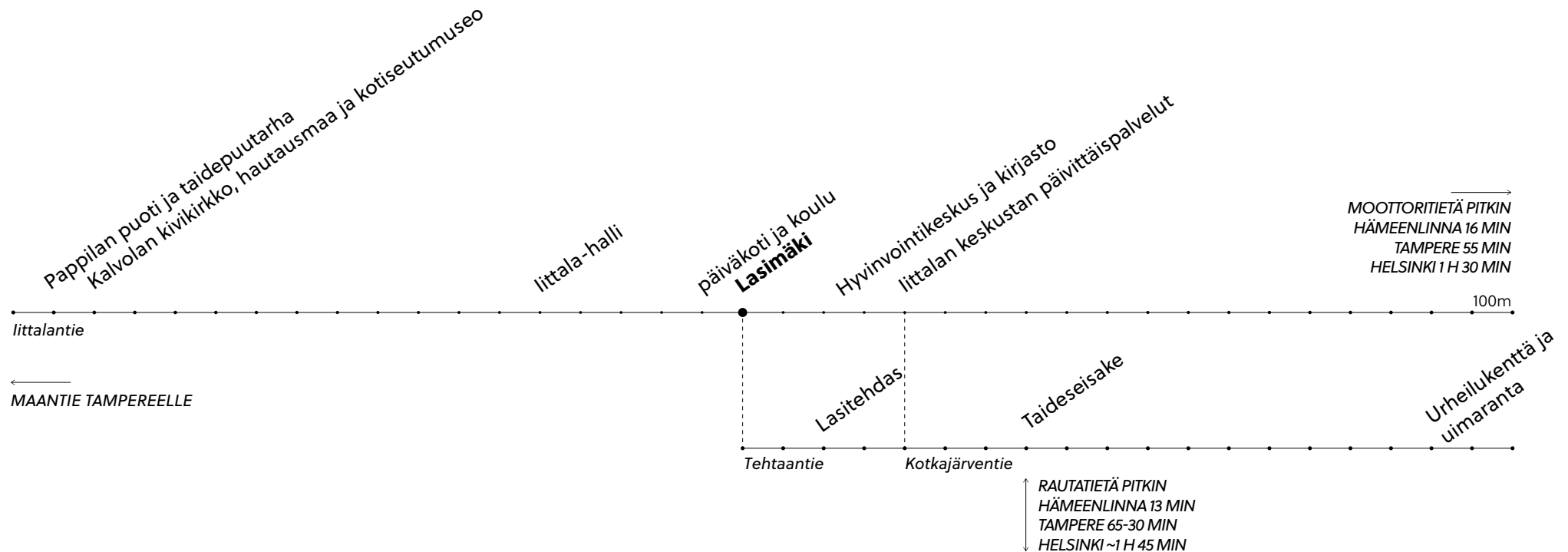
1900-luvun alun konflikteista huolimatta lasitehdas pysyi toiminnassa ja sen tuotanto alkoi kehittyä yksinkertaisesta apteekki- ja talouslasista kohti suomalaista designia, josta littala-brändi tunnetaan.

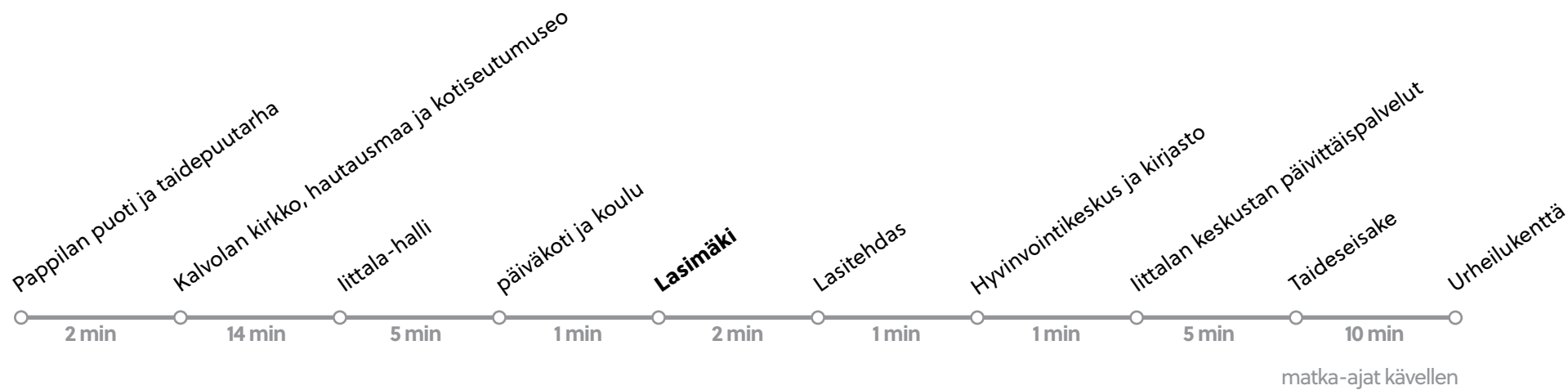

1.5. Iittalan keskeiset paikat ja etäisyydet Lasimäeltä

Iittalassa on suhteellisen tiivis pieni päivittäispalveluiden keskusta, jonka välittömässä läheisyydessä Lasimäki sijaitsee. Vapaa-ajanviettopaikat sen sijaan ovat sijoittuneena hajalleen eri suuntiin Iittalan keskustasta ja Lasimäeltä nähtynä. Välimatkat paikasta toiseen ovat suhteellisen lyhyitä, mutta kohteiden välille ei synny rengasreittiä, vaan etäisyydet kaksinkertaistuvat edestakaisten välimatkojen vuoksi.

Alla manittujen kohteiden lisäksi Iittalan keskustan ulkopuolella entisen Kalvolan alueella on myös muita matkailua palvelevia kohteita. Näiden saavutettavuutta parantamalla ja niistä tiedottamista selkeyttämällä osana Lasimäen kokemusta, voidaan vierailijoiden viipymää pidentää ja Iittalakokemusta laajentaa.

1.6. Lasimäen käyttäjäryhmät

Ulkomaalaiset turistit

Pääasiassa Keski-Euroopasta ja Japanista Isoimpana ryhmänä muotoilusta/Lasitehtaasta kiinnostuneet aasialaiset

- + liikkeellä myös arkisin, kun paikalliset töissä/koulussa
- + liikkeellä vuoden ympäri noudattaen paikallisesta poikkeavia lomakausia
- Lasimäki on suhteellisen pieni, eikä tarjoa paljon oleskelun mahdollisuuksia: viipymistä täydennettävä litalan muilla palveluilla/vapaa-ajan paikoilla
 - päivä litalassa vaatii melko paljon kävelyä tai kulkuvälineen (koskettaa erityisesti junalla saapuvia)
- palveluiden löytäminen voi olla hankalaa: palvelukokonaisuus ja reitit eivät ole selkeitä paikallisillekaan
- pidempää viipymää ei mahdollisesti ole varattu matkasuunnitelmaan, jos etukäteen ei tiedetä, mitä kaikkea muuta litalassa voi tehdä kuin käydä Lasitehtaalla

→ paikallisiakin palveleva vapaa-ajanviettopaikka ja selkeät reitit vapaa-ajan kohteiden välille tulee myös matkailijoiden viipymistä

Kotimaan matkailijat

Autolla, junalla ja muilla keinoin saapuvat matkailijat läheltä ja kaukaa suomalaisiin lomakausiin ja viikonloppuihin painottuen

- erottumattomuus muusta valtatien varren tarjonnasta ja tunnettuuden puute. (esim. Google-haun tulos litalalle on hämmäntävästi tulkittavissa.)

→ muuten samat haasteet ja ratkaisut kuin ulkomaalaiset turistit -ryhmällä)

Paikalliset lapsiperheet ja nuoret

Päivittäin arkisin Lasimäen vieressä päiväkodissa tai koulussa

- koululaisilla ei ole aikaa jäädä Lasimäelle, ellei asu litalan keskustassa: taksikyydit vievät koulun jälkeen suoraan kotiin
- leikkipaikka on pieni ja hieman vanhaa aikainen eikä tarjoa viihtyisää oleskelua koko perheelle vanhemmat mukaanlukien

→ monia ikäryhmiä viihdyttävä ja liikuttava ympäristö

→ voisiko kylätaloa käyttää koulun/päiväkodin jatkeena? Kylätalosta jälleen kohtauspaikka?

Paikalliset aikuiset

työssäkäyvät ja seniorit

- + Lasimäellä sijaitsevaa kylätaloa vuokrataan kokoontumisiin, kursseihin ym.
- ei tarjoa arkisia palveluita: arjen kiireissä Lasimäki on helppo ohittaa
 - vapaa-aikaa on totuttu viettämään muualla kuin Lasimäellä
 - paikalliset vapaa-ajan paikat sijaitsevat hajallaan eri suunnissa keskustasta nähtynä
- litalan asutuskeskittymä painottuu Lasimäeltä nähtynä keskustan taakse, jolloin Lasimäki ei välttämättä ole edes päivittäisten asiointien varrella

→ Keskeisellä paikalla Lasimäestä litalan kokoava paikka, jonka kautta selkeät reitit kaikkiin vapaa-ajan kohteisiin

→ lisää oleskelun mahdollisuuksia, jotta Lasimäki voidaan löytää riikastamaan paikallista vapaa-aikaa

1.7. SWOT ja tavoitteet suunnitteluun

Iittalan 1900-luvun loppupuolen **vetovoimatekijät** ovat yhä olemassa, mutta niiden voimaa syö **äärimäinen sekavuus**, joka johtuu pääasiassa hierarkian puutteesta eri elementtien välillä.

Palaset on saatava kasattua uudestaan koherentiksi kokonaisuudeksi, jotta Iittalan vetovoimatekijät pääsevät jälleen oikeuksiinsa.

Jos kokonaisuutta ei saada hallintaan, uhkana on Iittalan **jääminen** isompien vierailukohteiden ja suuruuden ekonomian **varjoon**. Siksi näkyvyys on ensisijaisen tärkeää, ja ulospäin lähtevän viestin täytyy olla selkeä ja yhtenäinen.

Kun yhteen kokoava idea on selkeä ja paikallälähtöinen ja paikallisia palveleva, sen tarjoamassa kontekstissa on hyvä kehittää uusia mahdollisuuksia, jotka lisäävät Iittalan ja Lasimäen vetovoimaisuutta sekä paikallisten että vierailijoiden silmissä.

Kehittämisen aika on Iittalalle otollinen: matkailun uusvanhoina ilmiöinä ovat kestävä ja ekologinen kotimaan matkailu, elämyksellisyys, paikallisuus ja autenttisuuden kaipuu.

VAHVUUDET

HISTORIA

paikan kertoma tarina

Iittala-nimi ja -brändi
tiivis rakenne

TOIMINTA

monipuolinen ja erityislaatuinen
taide&käsityö

HEIKKOUEDET

SEKAVUUS ei kylä, ei kaupunki

reitti- ja tilahierarkian puute

Lasimäki-nimeä ei tunneta

Iittala tunnetaan paremmin
tuotteena, ei paikkana.

IRRALLISUUS paikallisten arjesta

tarjonnan polaaraisuus

rannan saavuttamattomuus

MAHDOLLISUUDET

LASIMÄKIMILJÖÖ

omalaatuinen kokonaisuus

ranta
Lux-Iittala

IITTALAN HENKI

yhteisöllisyys

paikallisten sitoutuminen

USEITA KOHDERYHMIÄ

matkailun ilmiöt

KEHOLLA TEHDYN TYÖN konteksti

tarjonnan lisäys
paikallinen taidekapasiteetti

UHAT

KESKITTÄMINEN

kaupungistuminen

suuruuden ekonomia
kilpailun kiristyminen

VIERAILIJAKATO

yhteisön sitoutumattomuus

profiloitumisen haasteet

sesongin rajoittuminen kesään

2. Visio

Visionäkymä Lasimäelle lasitehtaalta päin

2.1. Visio 2030

Iittalan koko kylän yhteinen visio toimii johtoajatuksena kaikilla matkailun edistämisen toteuttamisen tasoilla.

”Iittalan kylä on pittoreski ja ajassa kiinni oleva
muotoilun, taiteen sekä designin tiivistymä
keskellä luonnonkaunista maalaismaisemaa.

Ihmiset läheltä ja kaukaa haluavat tehdä kesä-, jouluku- ja
viikonloppuretkiä Iittalaan sen uniikin tunnelman, laadukkaiden
tapahtumien ja ainutlaatuisen lasiteollisuuden takia.

Iittalaan palataan uudelleen ja uudelleen,
sillä Iittalalaisuus tempaa mukaansa ja vie sydämen.”

Visio 2030 Iittalan alueen brändin kehitystyössä 20.6.2019

2.2. Vision toteuttamisen maisema-arkkitehtoniset keinot

Tässä kappaleessa kuvataan maisema-arkkitehtoniset keinot, joilla visiota toteutetaan korostamalla Iittalan kylän vahvuuksia.

Junayhteys ja kylän keskustaa lähellä oleva taideseisake

Tunnistettava ja mielenkiintoinen reitti yhdistää taideseisakkeen ja Iittalan kylän koko maailmaan.

Äimäjärven läheisyys

Äimäjärvi tuodaan näkyväksi kylän ydinalueelle nautittavaksi julkisesta ulkotilasta.

Ainutlaatuiset paikalliset nähtävyydet ja monipuolinen palvelutarjonta ja vapaa-ajan kohteet

Paikalliset nähtävyydet, palvelut ja vapaa-ajan kohteet ovat helposti saavutettavissa koko Iittalan alueella selkeästi opastetuilla ja viihtyisällä reitistöllä.

Energinen ja idearikas paikallisyhteisö

Yhteisöllä on paikkoja toteuttaa itseään niin ulko- kuin sisätiloissa, jonka uniikkia tunnelmaa vierailijat tulevat kokemaan.

Visionäkymä Lasimäeltä Äimäjärvelle

2.3. Vision toteuttamisen tasot - makro, meso & mikro

Kehitysvision jakautuu kolmeen eri tasoon: makro-, meso- ja mikro-tasoon. Makrotason toimilla tässä visiossa tarkoitetaan alueen kokonaisvaltaisen kehityksen mahdollistavia ja kehityksen yhtenäisen linjan ohjaavia toimia. Mesotasolla tarkoitetaan alueen materiaallisen kokemuksen yleissuunnitelmaa, jonka avulla on mahdollista luoda yhtenäinen arkkitehtooninen vahva ydin vahvistamaan alueen identiteettiä mielenkiintoisena paikkana. Mikrotason toimilla tarkoitetaan alueen yksittäisten materiaallisten toiminnallisten ja tilallisten epäkohtien ratkaisemista.

Mikrotaso - täsmätoimenpiteet

Jotta alueen kehitys olisi mahdollista toteuttaa myös vaiheittain ja ilman välittömiä suurempia investointeja, on tässä työssä otettu kantaa myös mikrotason toimiin, joilla alueen pienten epäkohtien parantamista voidaan aloittaa yhtenäisesti ennen laajemman kehityksen mahdollistavien, mahdollisesti aikaa vievien makrotason toimien ja investointipäätösten konkeretisoitumista.

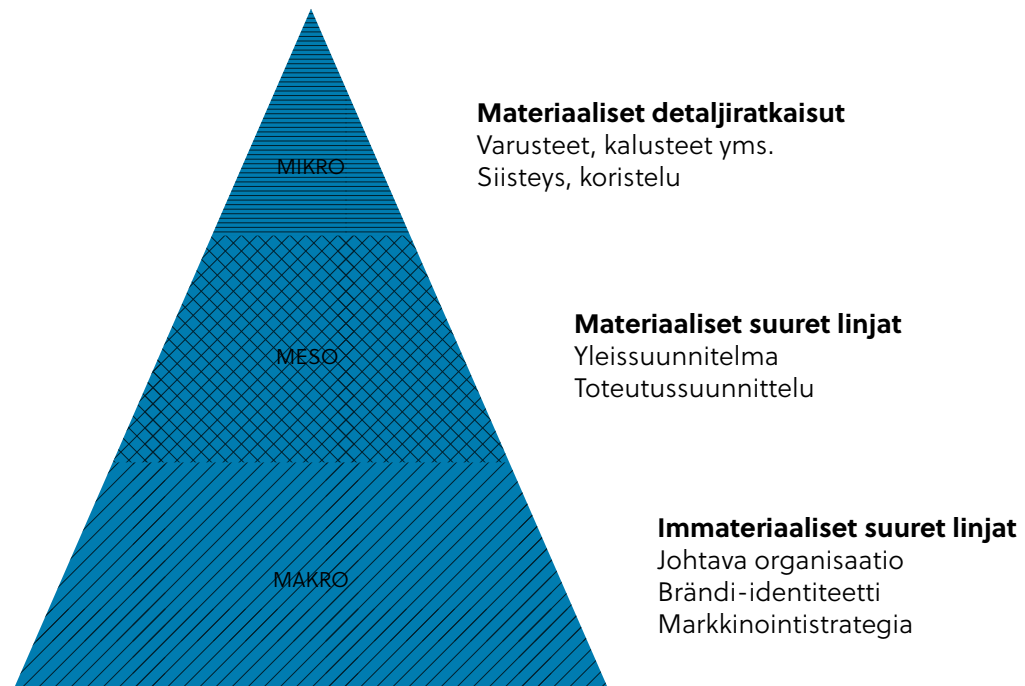
Mesotaso - yleissuunnitelmatasoiset toimenpiteet

Tämä suunnittelutoimeksianto sijoittuu tässä vision rakenteessa pääasiassa mesotasolle. Laaditun yleissuunnitelman tavoitteena on luoda littalan kylän ydinalueelle Lasimäen ja littalan lasitehtaan väliselle alueelle yhtenäinen, toimiva, viihtyisä ja alueen identiteettiä vahvistava julkinen ulkotila. Mesotason toimet vaativat toteutuakseen makrotason toimijoiden yhteisten tavoitteiden sopimista ja niiden perusteella tehtävät investointipäätökset sekä toteutussuunnittelun.

Makrotaso - hallinnolliset ja aineettomat toimenpiteet

Kokonaisvision toteutumisen kannalta makrotason toimet ovat välttämättömiä ja suurimmassa roolissa alueen kehityksen mahdollistajana. Jotta alueelle saadaan vierailijoita ja matkailuun liittyvälle yrittämiselle edellytyksiä, on alueen yhtenäiseen ja koordinoituun markkinointiin ja rakennetun ympäristön kehittämiseen panostettava, niin julkisella, kuin yksityisellä sektorilla. Tässä yhtenäinen ja yhdessä muotoiltu visio ja viesti ovat avainasemassa.

Makrotason toimet on mainittu tässä työssä muistuttamaan niiden tärkeydestä ja siitä, että ilman paikallisen yhteisön ja julkisten toimijoiden tiivistä yhteistyötä yhtenäinen, kaikkia hyödyttävä kehitys on mahdotonta.

3. Makrotaso

3.1. Aineettomat toimet vision toteuttamiseksi

Vision toteutumiseksi tarvitaan organisaatio tai taho ohjaamaan kehitystyötä vision eri tasoilla. Lasimäen ja koko litalan vierailijamäärien lisäämiseksi paikallisten kehittämistoimenpiteiden kanssa yhtä tärkeää on myös systemaattinen ja pitkäjänteinen matkailumarkkinointi. Kaikessa viestinnässä tulisi pystyä kertomaan samaa vahvaa tarinaa litalasta kylänä.

3.2. Aineelliset toimet näkyvyyden parantamiseksi

Makrotasoon liittyvät yksittäiset materiaaliset kehityskohteet. Matkailumarkkinointia tukee saapumista littalaan ohjaavat ja informoivat maamerkit ja opasteet, sekä siirtymäreitin kokemus.

4. Mesotaso

4.1. Yleissuunnitelma 2021

Yleissuunnitelma sen alkuperäisessä mittakaavassa on raportin liitteenä.

Yleissuunnitelman alueet

1. Iittalan puisto
2. Taidereitti
3. Saapuminen
4. "Shared space", puiston lävistävä ajotie korotetaan ja merkitään selkeästi
5. Pohjoinen pysäköintialue, Iittalan puisto
6. Itäinen pysäköintialue, Tehtaan työntekijät ja erityisvieraat
7. Eteläinen pysäköintialue, Kultasuklaa
8. Toiminnallinen osa puistoa
9. Ravintolamaailma
10. Leikkipaikka
11. Oleskelunurmi
12. Maisemaniitty
13. Lasimäen puutarha
14. Äimäjärven rannan maisemanhoitoalue, hoidetaan siten, että järvinäkymä avautuu puistosta
15. Taidereitin ohjaus suoraan kohti tehdasta
16. Saapumisalue ja istuskeluportaat
17. Maisemaranta

Alueiden selostukset sivuilla 38-39.

Yleissuunnitelman tavoitteena on yhtenäistää ja selkeyttää Iittalan Lasimäen ja Lasitehtaan ympäristöä ja niiden saavutettavuutta Iittalan taideseisakkeelta, joka on merkittävässä roolissa Iittalan kylän matkailun kehittämisessä. Suunnitelmassa eri alueiden jäsentelyllä ja kävijöiden ohjaamisella pyritään luomaan miellyttävää oleskeluympäristöä niin matkailijoille kuin Iittalan asukkaille. Tarkoituksena on toimintojen ja luonnonelementtien toimiva yhteensovittuminen.

Suunnitelman neljä arkkitehtonista päätavoitetta ovat:

Lasimäen aluejulkisivun muodostuminen

Lasimäen alueelta puuttuu tällä hetkellä kylärakenteesta erottuva aluejulkisivu. Suunnitelman ajatuksena on pystyä luomaan alueelle selkeä ja puistomainen julkisivu Iittalantielle päin.

Taidereitin muodostuminen

Alueen Taideseisakkeelta Naivisteille yhdistävä Taidereitti on tällä hetkellä hyvin vaatimaton ja kokemuksena katkeileva. Suunnitelman ajatuksena on vahvistaa tätä reittiä sen uudelleen linjaamisella, liikennettä järjestämällä ja kehittämällä reittiä ympäröivää tilallista kokemusta.

Lasimäen puutarhan muodostuminen

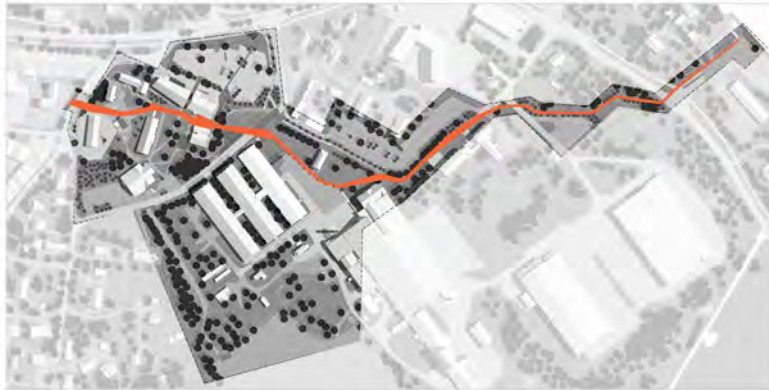
Nykyisellään Lasimäki tarjoaa mielenkiintoisia rakennuksissa sisällä tapahtuvia toimintoja. Niiden

muodostaman kokonaisuuden nivoo yhteen yhteinen ulkotila. Se on tällä hetkellä jäsentymätön istutusten ja epämääräisten nurmialueiden kokoelma. Alueen istutuksia tulisi rytmittää ja nurmialueita jakaa osin niittymäisiksi ja puuston alla oleviksi luonnonalaisiksi alueiksi sekä selkeästi rajatuiksi hoidetuiksi nurmialueiksi. Lisäksi Lasimäen sisäisen reitistön hierarkiaa voidaan vahvistaa korostamalla pääreittejä, nostamalla esiin sisäänkäyntejä ja luomalla tilallisesti helpommin hahmotettava kokonaisuus kasvillisuutta jäsentämällä.

Iittalan puiston muodostuminen

Nykyisellään Lasimäen ja Lasitehtaan yhdistävä alue, jossa matkailijan Iittala-kokemus usein muodostuu on liikenteellisesti ja tilallisesti epäselvä ja tylsä. Suunnitelmassa esitetään tämän alueen kehittämistä hoidetuksi toiminnalliseksi puistokokonaisuudeksi liikennettä järjestämällä ja istutuksia lisäämällä ja jäsentämällä.

4.2. Suunnitelman päätavoitteet

Taidereitti

Alueen Taideasemalta Naivisteille yhdistävä reitti on tällä hetkellä hyvin vaatimaton ja kokemuksena katkeileva. Suunnitelman ajatuksena on vahvistaa tätä reittiä sen uudelleen linjaamisella, liikennettä järjestämällä ja kehittämällä reittiä ympäröivää tilallista kokemusta.

Lasimäen julkisivu

Lasimäen alueelta puuttuu tällä hetkellä kylärakenteesta erottuva aluejulkisivu. Suunnitelman yhtenä tavoitteena on luoda alueelle selkeä ja puistomainen julkisivu.

Lasimäkipuutarha

Läsimäen sisäpiha yhdistää Läsimäen toimijat. Suunnitelmassa ehdotetaan Läsimäen kehittämistä puutarhamaiseksi, oleskeluun houkuttelevaksi ja matkailijaa selkeästi ohjaavaksi kokemukseksi istutuksia ja nurmialueita jäsentämällä sekä korostamalla pääreittiä ja sisäänkäyntejä.

litalan puisto

littalakokemus muodostuu matkailijalle lasitehtaan ja Läsimäen välissä. Suunnitelmassa ehdotetaan tämän alueen kehittämistä puistomaisena kokonaisuutena, joka yhdistää paikallisten ja matkailijoiden toiminnalliset tarpeet.

4.3. Suunnitelman alueiden selostukset

Suunnitelman numeroidut alueet on merkittynä karttassa sivulla 34.

Littalan puisto (1)

Suunnitelmassa esitetään lasitehtaan ja Lasimäen yhdistävän alueen kehittämistä puistomaiseksi kokonaisuudeksi. Tämän avulla muotoillaan Littala-kokemuksesta mielenkiintoinen yhdistelmä suomalais-ta luontoa, muotoilua ja parhaimmillaan paikallisten päivittäistä toimintaa.

Taidereitti (2)

Littalan puiston pääreitti, Taidereitti kulkee Naivistien rakennukselta Lasimäen sisäpihan ja lasitehtaan pääoven ohitse juna-asemalle päin. Sijoittelulla pyritään yhtenäiseen kokonaisuuteen, millä on selkeä jatkumo eri puisto-osien välillä. Tehtaan piha-alueella pääreitti kulkee keskeisellä sijainnilla, mikä tuo vierailijan lähemmäs järvinäkymää. Katsetta ohjataan järvelle päin, jolloin katseen taakse jäävät alueet, esimerkiksi pysäköintialueet, jäävät vähemmälle huomiolle.

Pääreittiä vahvistetaan yhtenäisenä kokemuksena yhtenäisen teeman avulla. Reittiä voidaan reunustaa esim. kalvolan graniitista tehdyin reunakivin ja paasein, voimakkain istutuksin ja puurivein. Reitin varrelle kriittisiin kohtiin voidaan aset-

taa esille paikallista taidetta vahvistamaan orientaatiota.

Saapuminen (3)

Alueelle saapuminen tapahtuu pääasias- sa pohjoiselle parkkipaikalle jalan, pyörällä tai henkilöautolla. Saapumisen koke- musta vahvistetaan muodostamalla selkeä julkisivu alueelle ja luomalla selkeät reitit niin kevyelle liikenteelle kuin henkilöau- toille.

Shared space (4)

Littalan puiston lävistävä Könnölänmäen- tie alistetaan kevyelle liikenteelle puis- ton kohdalla. Ajoina merkitään selkeästi puiston kohdalla ja se korotetaan.

Pysäköintialueet (5-7)

Pysäköintialueet jäsennellään tarvittaessa uudelleen maksimikapasiteetin hyödyn- tämiseksi. Pohjoisen pysäköintialueen (5) osalta suunnitelmassa ehdotetaan ajojär- jestelyjen muuttamista siten, että nykyi- nen huolto- ja tavarantoimitusreitti muu- tetaan kulkemaan pysäköintialueen läpi, jotta Ittalan puistolle saadaan selkeä reuna ilman, että muodostuu ylimitoitettuja as- falttialueita Lasimäen ja lasitehtaan välil- le. Pysäköintialueen halki linjataan myös uusi kevyen liikenteen saapumisreitti.

Itäisen tehdasta palvelevan pysäköinnin (6) järjestelyitä optimoidaan, ja Tehtaan-

tien liikenne ohjataan pysäköintialueel- le jo alueen pohjoisnurkasta. Pysäköinnin inventointi alueella selvittäisi mahdolli- suuksia pysäköinnin uudelleen järjestämi- selle.

Lasimäen eteläpuolella on vielä yksi pysä- köintialue (7), joka palvelee vain Kultasuk- laan henkilökuntaa ja erityisvieraita. Suh- teellisen laajan pysäköintialueen ilmettä tulisi keventää istutuksin Könnölänmäen- tien reunassa.

Toiminnallinen osa puistoa (8 ja 10)

Ittalan puisto on parhaimmillaan, jos se pystyy yhdistämään matkailijoiden ja pai- kallisten asukkaiden toiminnalliset tar- peet. Puiston eteläreuna Lasimäen kupees- sa ja osin Lasimäellä on osoitettu leikin, pelien ja tehtaan varastohallin seinään ja syvennykseen muodostuvan ulkokaidegal- leriaan muodostamaksi, kausittain muuttu- vaksi toiminnalliseksi kokonaisuudeksi.

Pienimpien leikkipaikka toimii parhai- ten rauhallisella Lasimäen ravintoloiden läheisyydessä olevalla alueella. Könnö- länmäentien läheisyydessä sijaitsee katu- taiteen ja katuliikunnan elementit kuten littalan graffitiseinä, koripallokenttä ja street work out välineet.

Ravintolamaailma (9)

Saapumisalueen läheisiä tiloja pyritään tarjoamaan jatkossakin ravintolapalvelui-

ta tuottaville yrittäjille. Tilat voivat laajentua mahdollisuuksien mukaan saapumisalueen ulkotiloihin.

Oleskelunurmet (11)

Ittalan puiston keskiosaan ja saapumisalueen tuntumaan sekä Lasimäelle osoitetaan selkeästi määritellyt ja hoidetut nurmialueet oleskeluun ja eväiden syöntiä varten. Nurmialueet toimivat oleskelulle, jos ne ovat selkeästi muusta maanpeitekasvillisuudesta erottuvia hyvin hoidettuja alueita. Etenkin Lasimäen alueella nurmipintaa tulee jäsentää nurmi, niitty ja istutusalueiksi selkeämmin. Tällöin myös hoidon resursseja voidaan paremmin kohdistaa alueille, joissa hoidolle on eniten tarvetta.

Maisemaniitty (12)

Uuden Taideasemalle muodostettavan reitin ja lasitehtaan varastoalueiden väliin jäävää joutomaata hoidetaan maisemaniittynä. Hoidossa tulisi huomioida monimuotoisen niitty-ympäristön muodostuminen, joka tukee paikallisen eläimistön monimuotoisuuden ylläpitoa ja parantamista.

Lasimäen puutarha (13)

Lasimäen sisäpihaa jäsennetään istutuksin vuodenkierron mukaan sykkiväksi puutarhaksi. Nurmi-, luonnontilaisia, koristeistutus- ja puustoalueita järjestämällä

olemassa oleva reitistö ja oleskelun potentiaali saadaan esille. Monimuotoiset istutukset tuovat paikkaan mielenkiintoa ja erilaista nähtävää ympäri vuoden.

Maisemahoitoalue (14)

Tehtaan alueella olevaa Äimäjärven rantavyöhykettä hoidetaan siten, että Ittalan puistosta on mahdollista nähdä tehtaan alueen yli järvelle ja löytää näin myös ranta-alueelle kehitettävä reitti Könnölänmäentien varresta.

Taidereitin ohjaus (15)

Taidereitti ohjataan suoraan Kotkajärventien yli kohti Ittala-puistoa. Näin reittiä lyhennetään ja sen turvallisuutta ja havainnollisuutta parannetaan.

Saapumisalue ja istuskeluportaat (16)

Alueelle saapumista vahvistetaan ja nykyinen kivetty aukio, joka jää sivuun kokemuksessa korvataan nurmella ja toiminnallisilla elementeillä. Tämän alueen reunaa vahvistetaan muodostamalla siihen viihtyisän oleskelun mahdollistavat istuskeluportaat. Portaat mahdollistavat myös pienimuotoisten tapahtumien järjestämisen puiston reunalla.

Maisemaranta (17)

Könnölänmäentieltä järjestetään mahdollisuus päästä Äimäjärven rannalle kokemaan järvimaisema, joka voi olla joillekin

ulkomaisille vieraille Suomenmatkalla ainoa järvikokemus. Paikan luonteeseen sopisi myös rannalle tai järveen sijoitettu taideteos osana näkymää.

4.4. Tarkennos suunnitelman ydinalueesta

Tarkennos alkuperäisessä mittakaavassa on raportin liitteenä.
Alueiden selostukset sivuilla 41-43.

4.5. Ydinalueen toimenpiteiden selostukset

Ohessa on selostettuna suunnitelman ydinalueelle osoitetut kehittämistoimet. Toimenpiteiden laajempi toteuttaminen vaatii jatkosuunnittelua, mutta kun alueelle tehdään osa-alueittain muutoksia, voidaan oheista suunnitelmakokonaisuutta käyttää runkona, jotta ei tehdä alueen yhtenäisen kehittämisen kannalta ristiriitaisia ratkaisuja. Lisäksi oheista suunnitelmaa voidaan käyttää yhteisen keskustelun alustana.

Nurmialueiden jäsentely (1)

Suunnitelmassa on esitetty littalan puiston ydinalueiden maanpeitekasvillisuuden ja nurmialueiden tarkempaa jäsentelyä. Taavoitteena on jakaa nykyistä tarkemmin hoidetut nurmialueet ja maisemaniityiksi kehitettävät alueet toisistaan selkeästi rajautuvina alueina. Näin ulkotilaan saadaan rytmiä ja voidaan myös ohjata sen käyttöä ja hoitoa selkeämmin.

Niittyalueet (2)

Jätetään osa nykyisistä maisemanurmi-alueista hallitusti niittyinä hoidettaviksi. Näin parannettavat nurmialueet korostuvat oleskeluun kutsuvina ja tukevat taide-reitin korostumista merkityksellisenä elementtinä.

Puutarhamaisuus (3)

Kehitetään Lasimäen sisäpihan aluetta selkeästi ympäristöstä erottuvaksi puutarhamaisemmaksi kokemukseski suosimalla koriste- ja hyötykasveja istutuksissa, sekä poistamalla nykyisiä muutamia puita, jotka ovat ristiriidassa suunnitellun käytön

ja kokemuksen kanssa. Kasvillisuuden käsittelyssä tulee pitää ohjenuorana kiinteistöjen sissänkäyntien korostumista ja esille nostamista sekä yhtenäisten oleskelunurmien ja viityisien oleskelupaikkojen muodostumista. Oheista suunnitelmaa voidaan pitää ohjenuorana alueen istutusten yhtenäiseksi kehittämiseksi, mutta suuremmat toimenpiteet vaativat tarkempaa suunnittelua.

Sisäänkäyntialueiden käsittely (4)

Kiinteistöjen sisäänkäyntialueita tulee korostaa. Se voidaan tehdä lisäämällä sissänkäyntien yhteyteen kausi-istutuksia, poistamalla niiden eteen istutettuja/ kylvetyneitä suuria istutuksia sekä lisäämällä esimerkiksi oleskelun mahdollistava kaluste.

Pysäköinti ja huoltoliikenne (5)

Pysäköinti ja huoltoliikenne tulee opastaa selkeästi alueelle saapumisesta alkaen ja keskittää sille mielekkäisiin paikkoihin käyttäjäryhmittäin. Lasimäen sisäpihalla liikennöinti tulee rajoittaa tiukasti vain välttämättömään huoltoliikenteeseen ja pysäköinti kieltää kokonaan.

Tapahtumakäyttö (6)

Suunnitelmassa on esitetty skenaario tapahtuman tilan käytöstä tapahtumien aikana. Tapahtumien yhteensitovana tekijänä käytetään taidereittiä, joka helpottaa alueella liikkumista ja suunnistamista.

Suunnitelmassa on esitetty kojujen ja väliaikaisten esiintymislavojen sijoittumista alueella.

Julkisivujen korostaminen

Alueen yleisilmeen ja eheän kokemuksen kannalta kiinteistöjen erityispiirteiden esiinnostaminen on tärkeää, sekä ei toivottujen yksityiskohtien poistaminen/ piilottaminen kaikkialla suunnitelman ydinalueella.

Alueen karaktäärin vahvistamiseksi kiinteistöjen sisäänkäyntien ja eheiden julkisivujen esiin nostaminen on tärkeää. Tätä voidaan parantaa poistamalla/jäsentämällä kasvillisuutta näiden edestä, sekä poistamalla ylimääräiset opastesuunnitelman vastaiset kyltit ja mainokset julkisivuista ja sisäänkäynneiltä.

Ei toivottuja piirteitä, kuten huoltoalueita ja toiminnalliselle alueelle suuntautuvia umpinaisia julkisivuja voidaan peittää kasvillisuuden ja reittien ohjaamisen keinoin. Oheisen suunnitelman ratkaisussa on huomioitu nämä seikat ja sitä voidaan pitää tarkemman suunnittelun lähtökohdana.

Könnölänmäen tien ylitys (8)

Könnölänmäen tien ylitystä pitää kehittää siten, että sen yli voidaan hahmottaa kulkevan reitin kohti lasitehdasta. Tämä yhteys ei toimi tällä hetkellä kumpaankaan suuntaan. Tavoitteena olisi saada aikaan suunnitelman mukainen tilanne, jossa riittävä kevyen liikenteen reitti muodostaa selkeästi erottuvan hallitsevan elementin Könnölänmäen tien yli.

Toiminnalliset ja taide-elementit (9)

Lasimäen nykyistä leikkipaikkaa kehitetään opaste- ja kalustesuunnitelman mukaan alueen yhtenäisilmeen mukaisesti ja kokonaisuutta laajennetaan koko taide-reitin varrelle muodostuvaksi leikin ja taiteen nauhaksi.

Könnölänmäen tien kohdalla varusteet muuttuvat pelillisemmiksi ja on suunnattu varttuneempien lasten peli- ja toimitaipaikaksi.

Taide voi soluttautua osaksi kokonaisuutta missä vain ja koostua paikallisten teoksista, vapaasti muokattavasta ulkogalleriasta varastorakennusten välissä ja viimeistelymmistä taideteoksista reitin varrella.

Lasimäen pihapiirin pääsisäänkäynti (10)

Huoltoliikenne ja osa tavarantoimitusliikenteestä ohjataan kulkemaan pysäköintialueen läpi. Ajoneuvoliikenteeltä vapautuva alue muutetaan osaksi vehreää julkista ulkotilaa Lasimäen pääsisäänkäynnin yhteydessä. Näin liikennealueita puiston ydinalueella voidaan pienentää huomattavasti ja kulun linjausta Lasimäeltä kohti tehdasta parantaa.

Tehtaantie (11)

Tehtaantie ohjataan kokonaisuudessa kulkemaan osana tehtaan pysäköintialuetta ja sen ajoneuvoliikenne rajoitetaan ainoastaan palvelemaan ajoa kiinteistöihin ja rajoitettuina aikoina tehtaan pysäköintialueita. Kevyt liikenne erotetaan omalle alueelle ja erotetaan koivukujannetta eheyttämällä.

Lisärakentaminen (12)

Jos alueelle kohdistuu lisärakentamisen painetta, sopivat rakentamisen paikat löytyvät alueen reunoilta Iittalan tien varresta ja Lasimäen lounaisnurkasta. Näille alueille rakentamisella voidaan rajata Iittalan puiston aluetta selkeämmäksi kokonaisuudeksi ja vahvistaa sen julkisivuja, etenkin Iittalantielle päin. Suunnitelman ydinalueen tarkennokseen merkityt lisärakentamiset ovat viitteelliset.

Lisärakentamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota uudisrakennusten arkkitehtuuriin, sillä nämä uudet elementit ovat voimakkaita tekijöitä Iittalan kylän ilmeen luomisessa.

Jätekatos (13)

Ydinalueen pihapiirin kehittäminen viihtyväksi matkailun ja vapaa-ajanviettopaikaksi muodostaa tarpeen yhteisen jätteen perustamiselle sivuun pääreitiltä, oleskelualueilta ja pihapiirin sisäänkäynteiltä.

Jätekaton mitoitus ja sijoitus täsmennetään alueen toimijoiden kesken toteutussuunnittelun aikana.

Yhteisöllisen kehittämisen paikat (14)

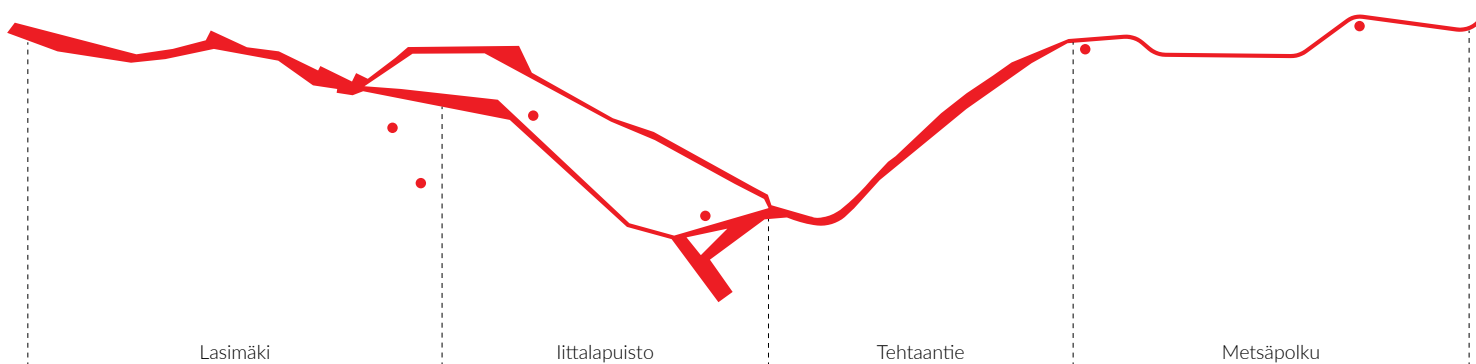
Yhdistysten ja muiden paikallisten tahojen tapahtumapaikkoja voisi suunnittelualueella olla erityisesti kylätalo ja sen ympäristö sekä varastohallien välinen tila - ”ulkogalleria”. Merkittyjen paikkojen lisäksi paikallisyhteisö voisi osallistua kylän kehittämiseen esimerkiksi istutusten ja taiteen tuomiseksi osaksi miljöötä tai muulla yhteisöstä kumpuavalla tavalla.

Yhteisöllisen kehittämisen paikkoja olisi hyvä tarkastella koko kylän laajuudelta.

4.6. Yhtenäinen taidereitti

Yleissuunnitelman mukainen alueen kehittämisen kokonaisratkaisu nivoutuu alueen yhdistävän taidereitin varrella. Tulevaisuudessa alueen maisemalliseksi kehittämiseksi tehtävät toimenpiteet tulee asettaa aina suhteeseen tähän reittiin. Kehitystoimia toteutettaessa tulee olla selvillä miten ne vaikuttavat taidereitin havainnollistumiseen.

Pääreitti, eli taidereitti muodostuu tilallisesti ja maisemallisesti hyvin eri luonteisista osista, joista toiset ovat uusia ja toiset olemassa olevia reitin osia. Monimuotoinen, mutta yhtenäinen pääreitti Iittalan Taideseisakkeelta Lasitehtaan ohi ja Lasimäen läpi Naivisteille muodostuu toistuvilla ja tunnistettavilla elementeillä: istutuksilla, varusteilla, kuten penkeillä ja opasteilla sekä taideteoksilla ja Kalvolan graniitilla.

Lasimäki

littalapuisto

Tehtaantie

Metsäpolku

4.7. Liikenne yleissuunnitelman alueella

Suunnittelualueen liikennekokonaisuus muodostuu tavara-, henkilöauto-, linja-auto-, pyöräily, ja kävelyliikenteestä. Suunnitelman liikenteellisinä tavoitteina ovat:

- Ohjata ja erotella tavaraliikenne mahdollisimman selkeästi pois taidereitin läheisyydestä.
- Muodostaa alueella liikkumiselle selkeä runko taidereitin ympärillä.
- Jäsennellä henkilö- ja linja-autojen pysäköinti yksiselitteiseksi.

Lasimäen huoltoliikenne ja osa tavarantoimituksesta käyttää tällä hetkellä Tehtaantien jatkeena olevaa asfaltoitua väylää. Yleissuunnitelmassa tämä reitti ohjataan pysäköintialueen läpi ja ajoneuvoliikenteeltä vapautuva alue muuttetaan vehreäksi osaksi puistoa.

Pääreitti Taideseisakkeelle ohjataan Tehtaantien puolivälistä nykyisen niityn poikki suoraan seisakkeelle, jotta vältetään kulkemasta ajorataa pitkin Kotkajärventielle.

Pääreitin ja ajoneuvoliikenteen risteyksissä pääreitti merkitään selkeästi ajoneuvoliikenteen näkökulmasta ja ylityksistä tehdään mahdollisimman turvalliset. Reitin hahmottuminen ajoradan yli tulee taata. Orientoitumista edesauttavat esimerkiksi opasteet, pintamateriaalit, istutukset ja maamerkit kokonaisuutena.

Alueen opasteiston runko muodostetaan siten, että liittalakokemus tiivistyy pääreitin varrella, josta on luontevaa jatkaa reittiä tämän yleissuunnitelman tarkastelun alueen ulkopuolellakin oleville matkailu- ja vapaa-ajan kohteisiin.

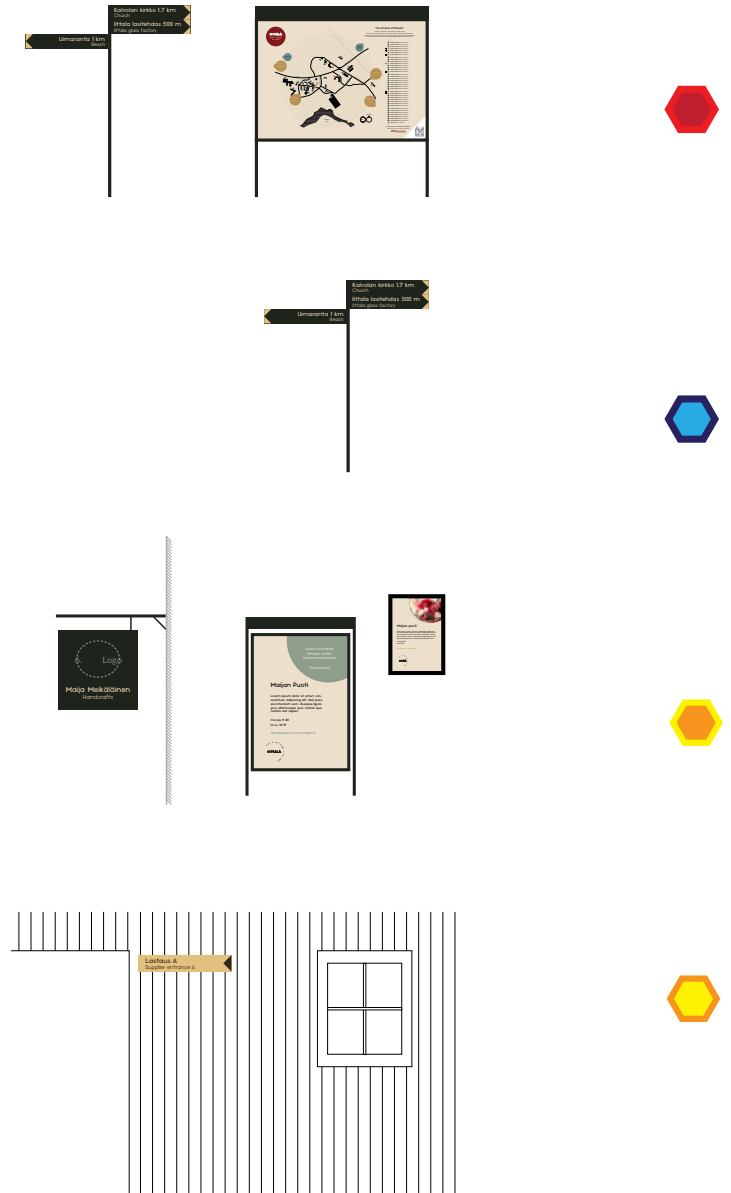
Suunnitelmassa ehdotetaan pysäköintialuiden selkeää erottamista puistokokonaisuudesta. Tehtaantien varressa ajoneuvoliikenne ohjataan ensimmäisestä liittymästä tehtaan pysäköintialueelle. Lasimäen pysäköintialueelle muodostetaan yksi ajoliittymä Könnölänmäentielle, josta pääsee myös liikkeiden pihalle tavarantuontiin.

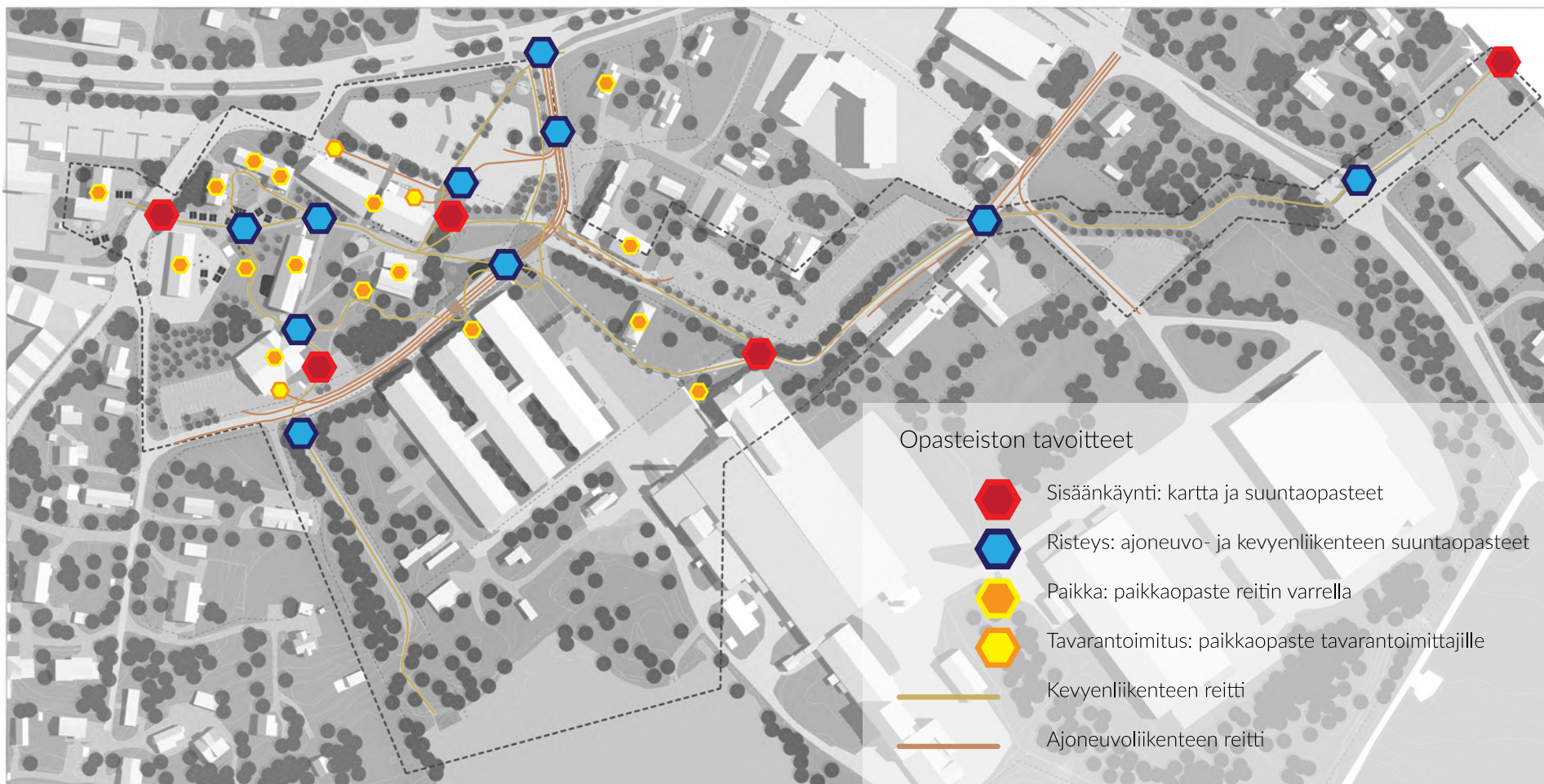

4.8. Opasteiston tarpeet yleissuunnitelman alueella

Opasteistolla tarkoitetaan kaikkien reitinohjauksessa käytettävien elementtien kokonaisuutta. Tämän yleissuunnitelman alueella se tarkoittaa reittien linjaamista, kasvillisuuden ja kalusteiden sijoittumista reittien varrella, alueiden pintamateriaalien rytmiä sekä varsinaisia opasteita. Oheisessa kaaviossa opasteiston osalta on kartoitettu opastuksen tarpeet ja opasteiden sijainnit yleissuunnitelman reittien varrella.

Varsinaisten opastekylttien ilmeestä ja käytöstä ohjeistetaan tarkemmin työssä **Iittalan alueen brändin kehitys (6/2019)**. Opasteiden sijoittelua tulisi tarkastella osana koko kylän laajuista opastesuunnitelmaa.

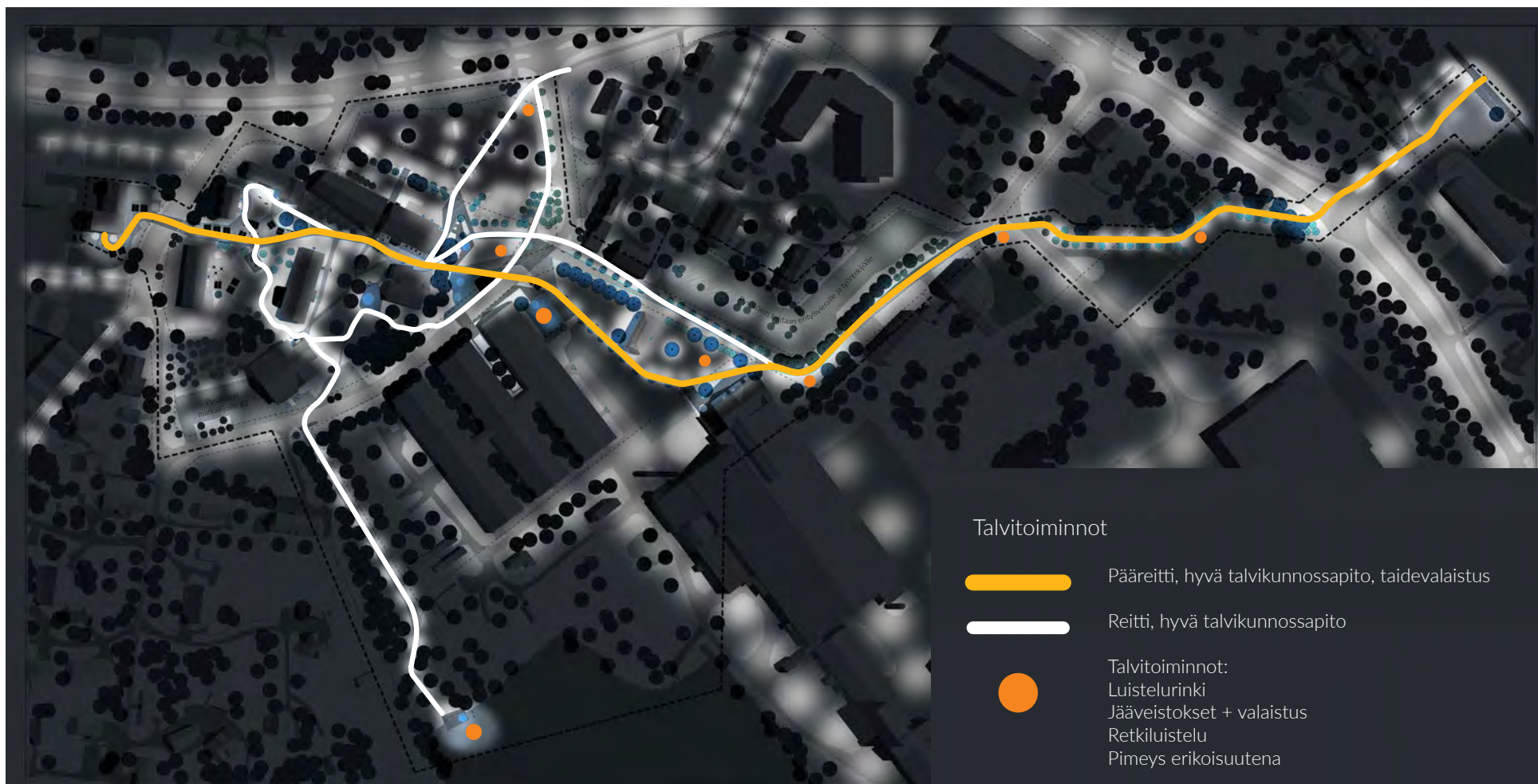

4.9. Talven ja pimeän ajan tarpeet yleissuunnitelman alueella

Suunnitelma-alueen ympärivuotinen käyttö edellyttää hyvin hoidettua, turvallista ja yhtenäisesti valaistua ulkotilaa. Mahdollisille talvella järjestettävillä tapahtumilla ja alueella liikkumiselle on järjestettävä toimivat puitteet myös talvella. Tämä puolestaan edellyttää makrotason toimia talvihuollon järjestämiseen ja resursointiin.

Ohessa on esitetty ajatuksia valaistuksen ja talvihuollon hierakiasta sekä muutamia ehdotuksia talven toiminnoiksi alueella.

5. Mikrotaso

5.1. Mikrotason toimenpiteet litalassa

Jotta alueen kehitys olisi mahdollista toteuttaa myös vaiheittain ja ilman välittömiä suurempia investointeja, on tässä työssä otettu kantaa myös mikrotason toimiin, joilla alueen pienten epäkohtien parantamista voidaan aloittaa yhtenäisesti ennen laajemman kehityksen mahdollistavien, mahdollisesti aikaa vievien makrotason toimien konkeretisoitumista, joiden avulla yleissuunnitelmassa ehdotettuja toimenpiteitä voidaan viedä eteenpäin.

- 1** Ongelma: Kulkureitit ovat jäsentymättömiä ja tilallisesti lukuisten pysäköintialueiden dominoimia.
Ratkaisu: Jäsennetään kulkureitit istutuksilla kulkuväylien ja pysäköintialueiden välissä. Pysäköintialueet pyritään järjestämään selkeämpänä kokonaisuutena.
- 2** Ongelma: Moottoritien liittymässä oleva litalan maamerkki ei ole riittävän hyvin havaittavissa Helsingistä päin saavuttaessa.
Ratkaisu: Kyltin sijoittaminen moottoritien länsipuolelle ohjaamaan liittymästä tulevia litalan suuntaan.
- 3** Ongelma: litalantien ja Heinuntien välisessä liikenneympyrässä ei ole viitteitä litalasta tai sen suunnasta.
Ratkaisu: Ympyrään lisätään teemaopaskyltti litalan tehdasta kohti ja lisäksi mahdollinen taideteos/ maamerkki hyödyntämällä paikallista osaamista.
- 4** Ongelma: litalantien junaradan alikulku ei anna oikeutta saapumiselle litalan keskustaan.
Ratkaisu: Alikulun valaisu litalan taidevalaisimilla. Seinille naivistista taidetta(?).
- 5** Ongelma: Pysäköintialue tulee äkisti litalantien varressa.
Ratkaisu: Käsitellään näkymää ja lasimäen maisemallista julkisivua siten, että kokonaisuus hahmottuu pysäköintialueen ja liikenneväylän luomassa avoimessa tilassa selkeämmin. Lisätään risteykseen riittävän voimakas elementti ohjaamaan kääntymistä.
- 6** Ongelma: Saapuminen Kalvolan kirkolta päin ei anna viitteitä saapumisesta litalaan.
Ratkaisu: Lisätään teemakyltti Kalvolan kirkon kohdalle.

- 7** Ongelma: Juna-asemalta tullessa ei ole selvää, mihin suuntaan tulisi kulkea.
Ratkaisu: Selkeät teemaopastekyltit ja yhtenäiset materiaalit ja varusteet ohjaamaan littalan tehtaalle, puistoon, kartanolle ja naivistien rakennukselle asti. Vaatii alueen opastekokonaisuuden yhtenäisen suunnittelun.
- 8** Ongelma: Lyhyin matka tehtaalta juna-asemalle kulkee Tehtaantietä. Tiellä kulkee raskaita ajoneuvoja, eikä siellä ole kävelytietä.
Ratkaisu: Erotetaan jalankulku ja ajoneuvoliikenne toisistaan pintamateriaaleilla ja korottamalla jalankulkureittiä. Vaihtoehtoisesti tien reunassa voisi olla vähintään reunamaalilla erotettu kävelyreitti.
- 9** Ongelma: Reitti juna-asemalle on taidereitti(?), mutta reitillä ei ole taidetta (vain asemalla).
Ratkaisu: Yhtenäisen, jatkuvan taiteen lisääminen koko matkalle juna-asemalta aina naivistisen taiteen rakennukselle asti. Tämä voidaan toteuttaa mm. valaistuksen keinoin, johon löytyy myös paikallista osaamista.
- 10** Ongelma: Könnölänmäentie katkaisee fyysisesti ja visuaalisesti kartanopuiston ja tehtaanpuiston erillisiksi alueiksi.
Ratkaisu: Tie kavennetaan ja alistetaan jalankululle.
- 11** Ongelma: Könnölänmäentien tiellä ei ole eroteltua jalkakäytävää. Tiellä kulkee raskaita ajoneuvoja.
Ratkaisu: Erotetaan jalankulku ja ajoneuvoliikenne toisistaan pintamateriaaleilla, korotuksilla ja/tai merkinnöillä.
- 12** Ongelma: Alueen kalusteet ja rakenteet ovat yleisilmeeltään sekavia ja epäsiistejä.
Ratkaisu: Yhtenäistetään alueen kalusteet, kuten kyltit, valaisimet, penkit, jne. Vaatii alueen kalustekokonaisuuden yhtenäisen suunnittelun liittyen myös opasteiden suunnitteluun ja alueen ilmeen kehittämiseen.
- 13** Ongelma: Nykyinen kasvillisuus on hoitamaton ja ylikasvanut.
Ratkaisu: Hoidetaan olevaa kasvillisuutta ja poistetaan epäsiisti kasvillisuus

Jatkuu seuraavalla sivulla

- 14** Vahvuus: Pienimittakaavainen ja visuaalisesti rikas Lasimäen pihapiiri (ml. Naivistien talo)
Huomiointi suunnitelmassa: Vahvistetaan pihapiirin tilallisuutta ja käytettävyyttä istutuksilla ja selkeillä toimintoalueilla.
- 15** Vahvuus: Suomen ainoa lasitehdas. Sijaitsee suhteellisen keskeisellä paikalla taajamassa ja on avoinna yleisölle.
Huomiointi suunnitelmassa: Parannetaan yhteyttä Lasimäen ja Lasitehtaan välillä, tuodaan toimintoa ja oleskelua lähemmäs tehdasta.
- 16** Vahvuus: Lasitehdas ja tehtaan piharakennus edustavat karaktääriä arkkitehtuuria.
Huomiointi suunnitelmassa: Hyödynnetään rakennusten luomaa tunnelmaa kunnioittamalla rakennus-
tyyliä. Hyödynnetään piharakennuksen mahdollisuutta toimia esim. näyttelytilana.
- 17** Vahvuus: Lasimäkeä reunustava, perinteinen puutaloalue.
Huomiointi suunnitelmassa: Huomioidaan puutalojen rooli perinteistä, paikan identiteettiä luovana tekijänä Lasimäen ja Lasitehtaan välisessä puis-
tossa. Puutaloalueen "katujulkisivu" muodostaa miellyttävän rajan puistoalueelle ja kiinnostavan tilan yhdessä tehtaan rakennusten kanssa.
- 18** Vahvuus/ Ongelma: Äimäjärven rannan saavuttamattomuus on ongelma, mutta järvinäkymän mahdollisuus voidaan katsoa olevan alueen vahvuus.
Huomiointi suunnitelmassa: Suunnitelman tavoitteena on avata näkymiä järvelle muodostuvan tapahtu-
ma-aukion ylitse ja tuoda siten järvi osaksi Iittalan kylää muutenkin kuin kartoissa.

5.2. Mikrotason kehittämisen kuvakortit

Seuraavien aukeamien kuvakorteissa on esitetty yksittäisiä toimia ja periaatteita, joilla alueen kehittäminen voidaan laittaa käyntiin ruohonjuuritasolla. Kuvakorttien kohteena on yleissuunnitelman ydinalueen sisäänkäyntialueet, joiden tulisi ohjata vierailijat pihapiirille löytämään viihtyisä oleskelualue ja palveluita.

Alueen brändin kehittämiseksi tehdyssä työssä on listattuna keinoja, joilla alueen toimijat voivat lähteä kehittämään kokemusta ja mielikuvaa alueesta yhtenäiseksi. Brändin kehittämisen periaatteissa on esitetty yhteiset pelisäännöt viestinnän ja opastamisen osalta.

TERVETULOA LASIMÄELLE

Tämä on Lasimäen pihapiirin läntinen sisäänkäynti ja reitti Naivisteilta, jota tulisi kehittää kutsuvaksi julkiseksi tilaksi osana Lasimäkeä.

Sisäänkäyntiä ja pääreittiä voi korostaa istutuksilla, opasteilla ja porttiaiheella. Autotallin purkaminen avaisi tärkeitä näkymiä sekä Lasimäelle että Lasimäeltä nähtynä.

Pääreitin korostaminen portilla ja/tai istutuksilla. Nyt tässä jäteastioita - löytyisikö tila kompaktille lautaverhoillulle jäteasteelle vaikka autotallin paikalta tai kylätalon pihalta? **Autotallin purku** mahdollistaisi vehreän Lasimäkimäisen pihapiirin jatkamisen kutsuvaksi sisäänkäynniksi. **Infotaulu** erillisen opastesuunnitelman mukaisesti. **Opasteet Naivisteille** maalattuna asfalttiin tai kyltein? **Istutukset** jalkakäytävän varrella korostavat sisäänkäyntiä. Vaikka sipulikukkia istutettuna koulutempauksena?

TAKAPIHASTA PARAATIPAIKAKSI

Lasimäki jatkuu tästä vielä
Kylätalon ohi Naivisteille ja tämä
reittien leikkauspiste ja Lasimäen port-
tikohta tulisi käsitellä sen tärkeän roolin
mukaisesti.

Reittejä voi korostaa istutuksilla ja pinto-
jen materiaaliroilla. Jäteastiat on su-
ositeltavaa sijoittaa jätepisteeseen
sivulle pääreitiltä ja sisäänkäyn-
neiltä.

Istutukset rajaamassa reittiä ja täydentäen nykyisiä istutuksia. **Opasteet** Naivisteille ja muualle Lasimäkeen risteyksessä. **Reitin rajaaminen**: kulun ohjaaminen Naivisteille jäsentämällä reittiä materiaaliroilla. Onko mahdollista vehreyttä pihaa nurmella tai nurmikivillä? **Autotallin purku** parantaisi olennaisesti reitin hahmottamista (nyt peittää Naivistien rakennuksen näkyvistä).

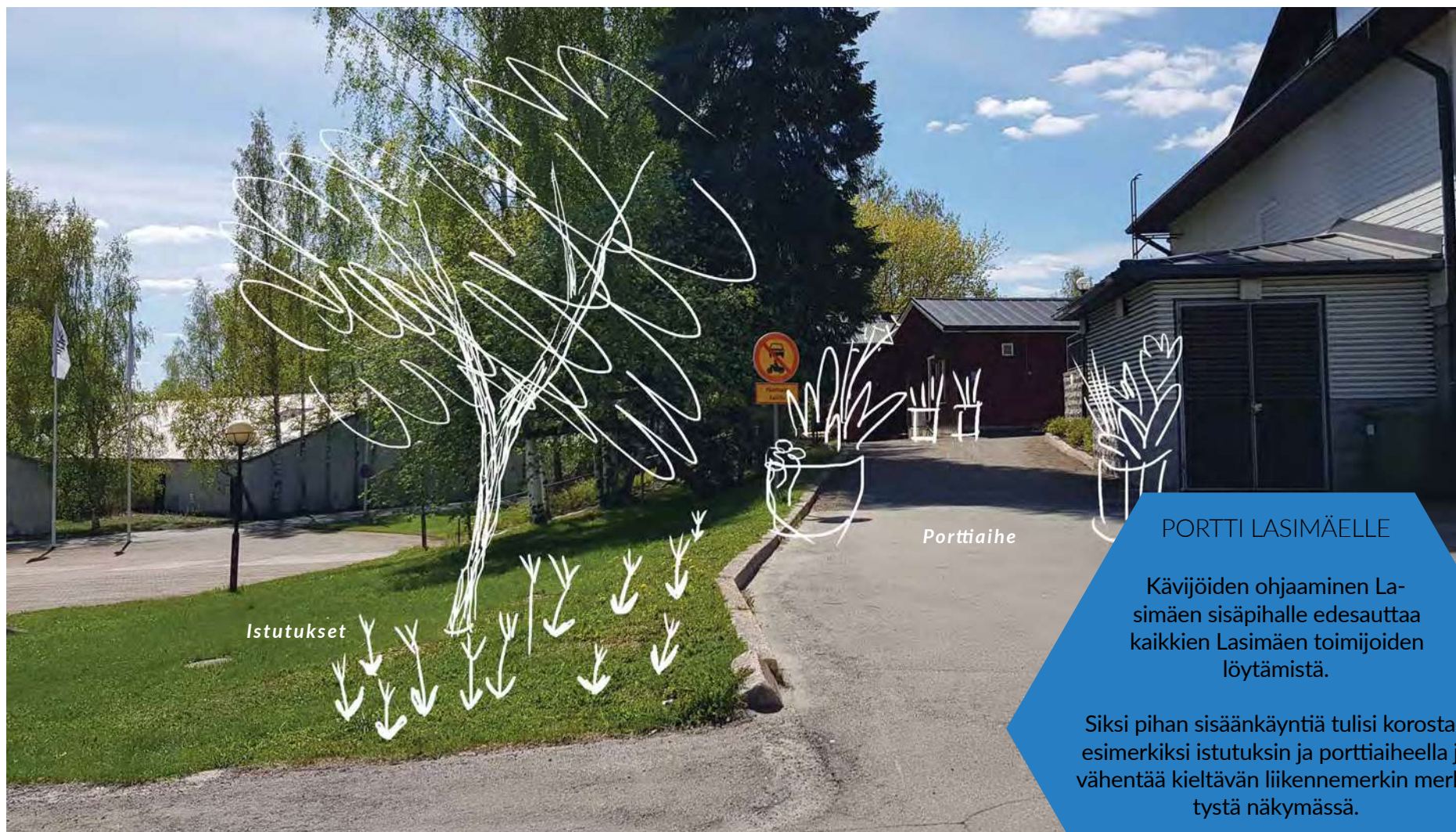
ESTEETÖN SISÄÄNKÄYNTI PIHALLE

Tämä on Lasimäen esteetön pääsisäänkäynti, jonka tulee ohjata vierailija sisäpihalle.

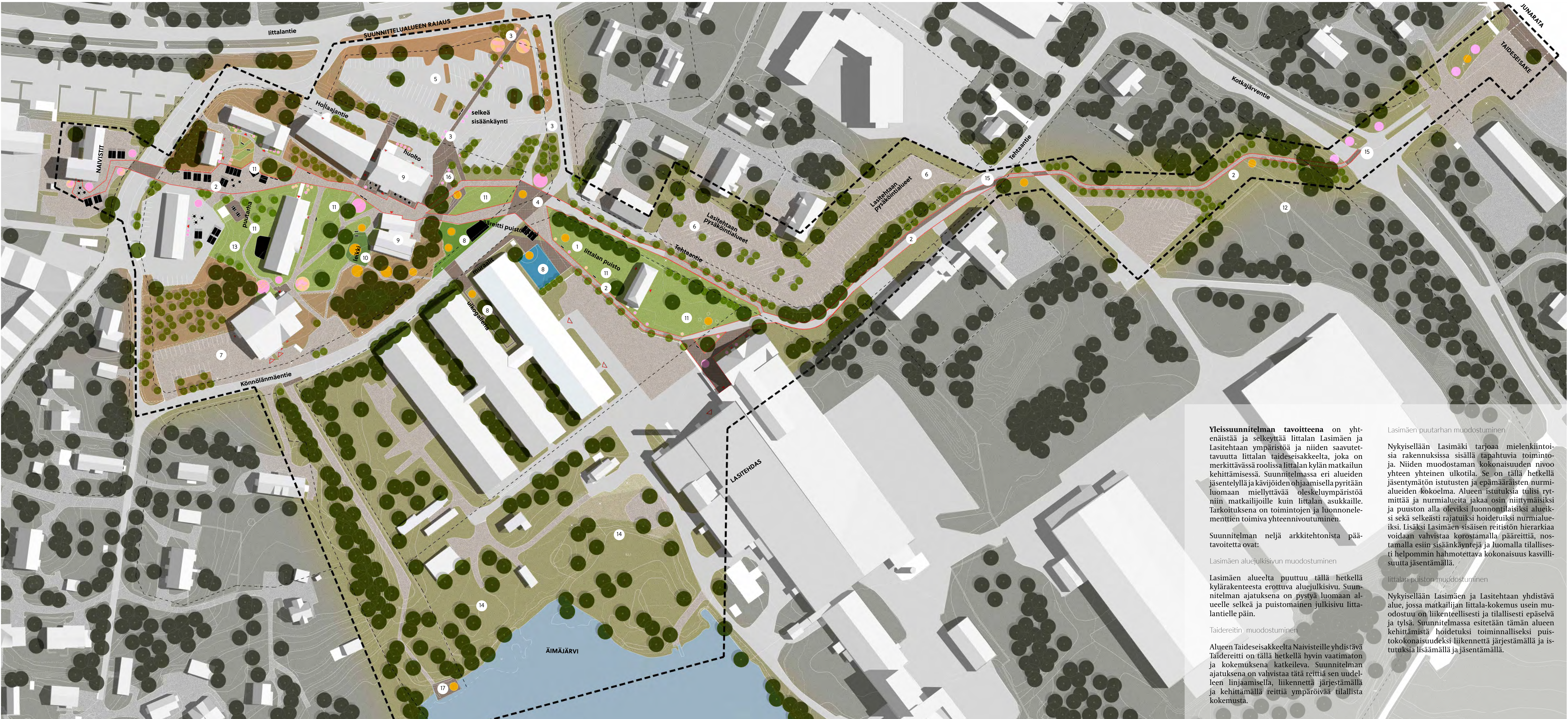
Sisäänkäyntiä voi kehittää esimerkiksi kausi-istutuksilla ja valaistuksella.

Kausi-istutukset

Kausi-istutukset näkymänpäätteenä takapihamaisen olemuksen sijasta kutsuvat peremmälle Lasimäelle. **Julkisivun valaiseminen** jäsentäisi sisäänkäyntiä erityisesti talviaikaan.

Näyttävä pieni puu toimii maamerkkinä ja istutukset täydentävät sitä. **Porttiaiheen** tarkoituksena on ohjata huomio asfaltin muuttumisesta sorakäytäväksi, mikä osaltaan antaa nykyisin vaikutelman reitin päättymisestä. Kaikenkaikkiaan istutukset täydentävät näkökenttää, siinä missä nykyisellään kieltävä liikennemerkki korostuu näkymässä.

Yleissuunnitelman tavoitteena on yhtenäistää ja selkeyttää litalan Lasimäen ja Lasitehtaan ympäristöä ja niiden saavutettavuutta litalan taidesisakkeelta, joka on merkittävässä roolissa litalan kylän matkailun kehittämisessä. Suunnitelmassa eri alueiden jäsentelyllä ja kävijöiden ohjauksella pyritään luomaan miellyttävää oleskeluympäristöä niin matkailijoille kuin litalan asukkaille. Tarkoituksena on toimintojen ja luonnon-elementtien toimiva yhteensovittaminen.

Suunnitelman neljä arkkitehtonista pää-tavoitetta ovat:

Lasimäen aluejulkisivun muodostuminen

Lasimäen alueelta puuttuu tällä hetkellä kylärakenteesta erottuva aluejulkisivu. Suunnitelman ajatuksena on pystyä luomaan alueelle selkeä ja puistomainen julkisivu litalantielle päin.

Taidereitin muodostuminen

Alueen Taidesisakkeelta Naivisteille yhdistävä Taidereitti on tällä hetkellä hyvin vaatimaton ja kokemuksena katkeava. Suunnitelman ajatuksena on vahvistaa tätä reittiä sen uuden linjauksella, liikennettä järjestämällä ja kehittämällä reittiä ympäröivää tilallista kokemusta.

Lasimäen puutarhan muodostuminen

Nykyisellään Lasimäki tarjoaa mielenkiintoisia rakennuksissa sisällä tapahtuvia toimintoja. Niiden muodostaman kokonaisuuden taso on yhteen yhteinen ulkotila. Se on tällä hetkellä jäsentymätön istutusten ja epämääräisten nurmi-alueiden kokoelma. Alueen istutuksia tulisi rytmittää ja nurmialueita jakaa osin niittymäisiksi ja puuston alla oleviksi luonnonmukaisiksi alueiksi sekä selkeästi rajatuiksi hoidetuiksi nurmialueiksi. Lisäksi Lasimäen sisäisen reitistön hierarkiaa voidaan vahvistaa korostamalla pääreittiä, nostamalla esiin sisäänkäyntiä ja luomalla tilallisesti helpommin hahmotettava kokonaisuus kasvillisuutta jäsentämällä.

Litalan puiston muodostuminen

Nykyisellään Lasimäen ja Lasitehtaan yhdistävä alue, jossa matkailijan litala-kokemus usein muodostuu on liikenteellisesti ja tilallisesti epäselvä ja tylsä. Suunnitelmassa esitetään tämän alueen kehittämistä hoidetuksi toiminnalliseksi puistokokonaisuudeksi liikennettä järjestämällä ja istutuksia lisäämällä ja jäsentämällä.

Yleissuunnitelma 1:1000

Suunnitelman alueiden selostukset

litalan puisto (1)

Suunnitelmassa esitetään lasitehtaan ja Lasimäen yhdistävän alueen kehittämistä puistomaiseksi kokonaisuudeksi. Tämän avulla muotoillaan litala-kokemuksesta mielenkiintoinen yhdistelmä suomalais-ta luontoa, muotoilua ja parhaimmillaan paikallisten päivittäistä toimintaa.

Taidereitti (2)

litalan puiston pääreitti, Taidereitti kulkee Naivistien rakennukselta Lasimäen sisäpihan ja lasitehtaan pääoven ohi juna-asemalle päin. Sijoittelulla pyritään yhtenäiseen kokonaisuuteen, millä on selkeä jatkumo eri puisto-osien välillä. Tehtaan piha-alueella pääreitti kulkee keskisellä sijainnilla, mikä tuo vierailijan lähemmäs järvinäkymää. Katsetta ohjataan järvelle päin, jolloin katseen taakse jäävät alueet, esimerkiksi pysäköintialueet, jäävät vähemmälle huomiolle.

Pääreittiä vahvistetaan yhtenäisenä kokemuksena yhtenäisen teeman avulla. Reittiä voidaan reunustaa esim. kalvolan graniittista tehdyn reunakivin ja paasein, voimakkaat istutukset ja puuvin. Reitin varrella kritiittisiin kohtiin voidaan asettaa esille paikallista taidetta vahvistamaan orientaatiota.

Saapuminen (3)

Alueelle saapuminen tapahtuu pääasiassa pohjoiselle parkkipaikalle jalan, pyörällä tai henkilöautolla. Saapumisen kokemusta vahvistetaan muodostamalla selkeä julkisivu alueelle ja luomalla selkeät reitit niin kevyelle liikenteelle kuin henkilöautolle.

Shared space (4)

litalan puiston lävistävä Kännölänmäentie alistetaan kevyelle liikenteelle puiston kohdalla ja se korotetaan.

Pysäköintialueet (5-7)

Pysäköintialueet jäsenellään tarvittaessa uudelleen maksimikapasiteetin hyödyntämiseksi. Pohjoisen pysäköintialueen (5) osalta suunnitelmassa ehdotetaan ajojärjestelyjen muuttamista siten, että nykyinen huolto- ja tavarantoimitusreitti muutetaan kulkemaan pysäköintialueen läpi, jotta litalan puistolle saadaan selkeä reuna ilman, että muodostuu ylimääräisiä reunoja. Puiston eteläreuna Lasimäen kupeessa ja osin Lasimäellä on osoitettu leikin, pelin ja tehtaan varastohallin seinään ja syvennykseen muodostuvan ulkotaidegallerian muodostamaksi, kausittain muuttuvaksi toiminnalliseksi kokonaisuudeksi.

Itäisen tehdasta palvelevan pysäköinnin (6) järjestelyt optimoidaan, ja Tehtaan-tien liikenne ohjataan pysäköintialueel-

le jo alueen pohjoisnurkasta. Pysäköinnin inventointi alueella selvittäisi mahdollisuuksien pysäköinnin uudelleen järjestämiselle.

Lasimäen eteläpuolella on vielä yksi pysäköintialue (7), joka palvelee vain kul-tasukkaan henkilöä ja erityisvieraita. Suhteellisen laajan pysäköintialueen ilmettä tulisi keventää istutuksin Kännölänmäentien reunassa.

Toiminnallinen osa puistoa (8 ja 10)

litalan puisto on parhaimmillaan, jos se pystyy yhdistämään matkailijoiden ja paikallisten asukkaiden toiminnalliset tarpeet. Puiston eteläreuna Lasimäen kupeessa ja osin Lasimäellä on osoitettu leikin, pelin ja tehtaan varastohallin seinään ja syvennykseen muodostuvan ulkotaidegallerian muodostamaksi, kausittain muuttuvaksi toiminnalliseksi kokonaisuudeksi.

Pienimpien leikkipaikka toimii parhaiten rauhallisella Lasimäen ravintoloiden läheisyydessä olevalla alueella. Kännölän-mäentien läheisyydessä sijaitsee katutait-lan graffitiseinä, koripallokenttä ja street work out välineet.

Ravintolamaailma (9)

Saapumisalueen läheisiä tiloja pyritään

tarjoamaan jatkossakin ravintolapalveluita tuottaville yrittäjille. Tilat voivat laajentaa mahdollisuuksien mukaan saapumis-alueen ulkotiloihin.

Oleskelunurmet (11)

litalan puiston keskiosaan ja saapumisalueen tuntumaan sekä Lasimäelle osoitetaan selkeästi määritellyt ja hoidetut nurmialueet oleskelun ja eväiden syöntiä varten. Nurmialueet toimivat oleskelulle, jos ne ovat selkeästi muusta maanpeitekasvillisuudesta erottuvia hyvin hoidettuja alueita. Etenkin Lasimäen alueella nurmipintaa tulee jäsentää nurmi, niitty ja istutusalueiksi selkeämmin. Tällöin myös hoidon resurssit voidaan paremmin kohdistaa alueille, joissa hoidolle on eniten tarvetta.

Maisemaniitty (12)

Uuden Taidesisakkeen muodostettavan reitin ja lasitehtaan varastoalueiden välin jäänä joutomaata hoidetaan maisemaniitynä. Hoidossa tulisi huomioida monimuotoisen niitty-ympäristön muodostuminen, joka tukee paikallisen eläimistön monimuotoisuuden ylläpittoa ja parantumista.

Lasimäen puutarha (13)

Lasimäen sisäpihaa jäsenetään istutuksien vuodenvaihtelun mukaan sykkiväksi

puutarhaksi. Nurm-, luonnonmukaisia, koristeistutus- ja puustoalueita järjestämällä olemassa oleva reitti ja oleskelun potentiaali saadaan esille. Monimuotoiset istutukset tuovat paikkaan mielenkiintoa ja erilaista nähtävää ympäri vuoden.

Maisemahoitoalue (14)

Tehtaan alueella olevaa Äimäjärven rantavyöhykettä hoidetaan siten, että litalan puistosta on mahdollista nähdä tehtaan alueen yli järvelle ja löytää näin myös ranta-alueelle kehitettävä reitti Kännölänmäentien varresta.

Taidereitin ohjaus (15)

Taidereitti ohjataan suoraan Kotkajärventien yli kohti litala-puistoa. Näin reittiä lyhennetään ja sen turvallisuutta ja havainnollisuutta parannetaan.

Saapumisalue ja istuskeluportaat (16)

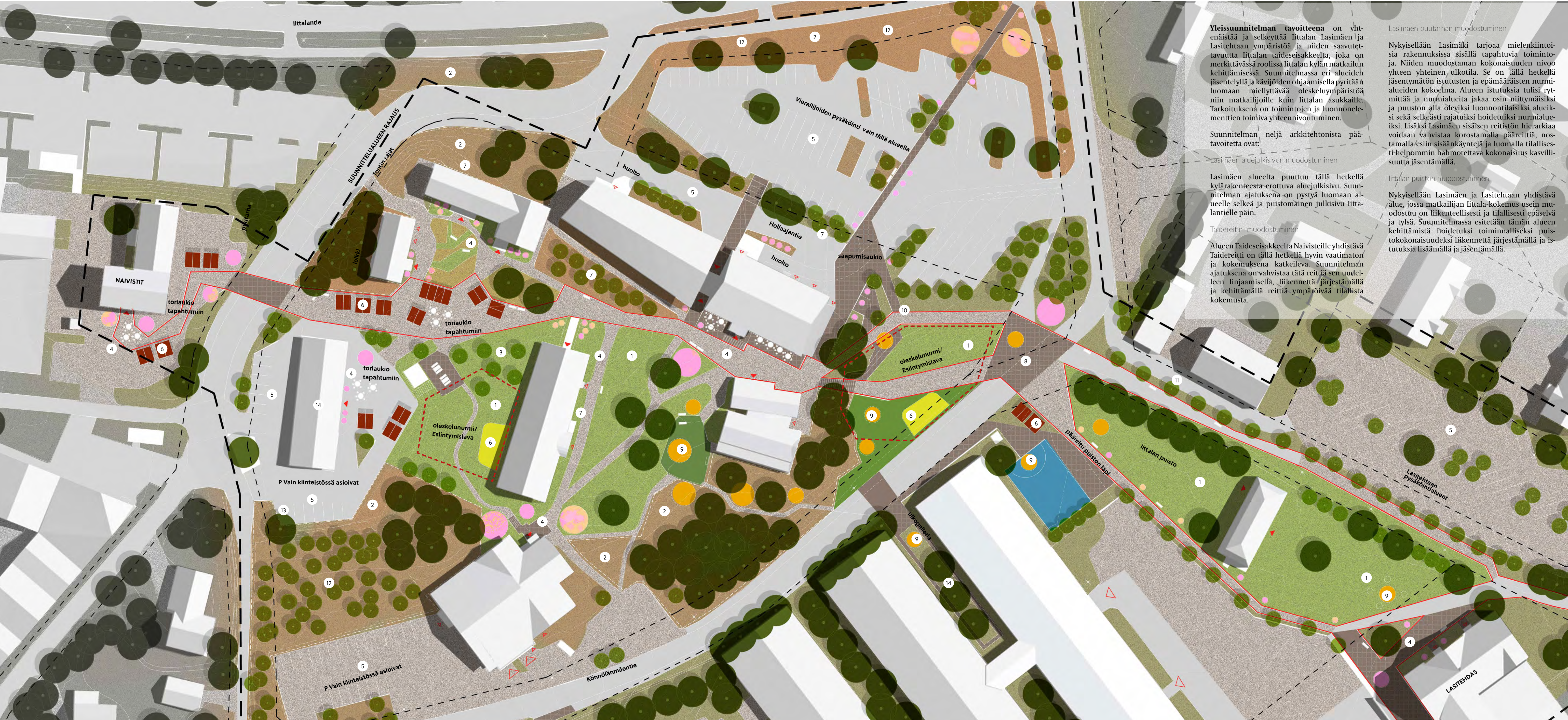
Alueelle saapumista vahvistetaan ja nykyinen kiveyty aukio, joka jää sivuun kokemuksessa korvataan nurmella ja toiminnallisilla elementeillä. Tämän alueen reunaa vahvistetaan muodostamalla siihen viihtyisän oleskelun mahdollistavat istuskeluportaat. Portaat mahdollistavat myös pienimuotoisten tapahtumien järjestämisen puiston reunalla.

Maisemaranta (17)

Kännölänmäentietä järjestetään mahdollisuus päästä Äimäjärven rannalle kokemaan järvinäköalaa, joka voi olla joillekin ulkomaisille vieraille Suomenmatkalla ainoa järvikokemus. Paikan luonteeseen sopisi myös rannalle tai järveen sijoitettu taideteos osana näkymää.

litalan Lasimäen alueen uudistava yleissuunnitelma on tehty osana Linnan Kehityksen i-laakso 2030 -hanketta, jota rahoittavat Hämeen ELY-keskus ja Hämeenlinnan kaupunki. Suunnitelman on laatinut Plehat Oy.

Yleissuunnitelman tavoitteena on yhtenäistää ja selkeyttää littalan Lasimäen ja Lasitehtaan ympäristöä ja niiden saavutettavuutta littalan taidesisakkeelta, joka on merkittävässä roolissa littalan kylän matkailun kehittämisessä. Suunnitelmassa eri alueiden jäsentelyllä ja kävijöiden ohjaamisella pyritään luomaan miellyttävää oleskeluympäristöä niin matkailijoille kuin littalan asukkaille. Tarkoituksena on toimintojen ja luonnonelementtien toimiva yhteensovittuminen.

Suunnitelman neljä arkkitehtonista pää-tavoitetta ovat:

Lasimäen aluejulkisivun muodostuminen

Lasimäen alueelta puuttuu tällä hetkellä kylärakenteesta erottuva aluejulkisivu. Suunnitelman ajatuksena on pystyä luomaan alueelle selkeä ja puistomäinen julkisivu littalantielle päin.

Taidereitin muodostuminen

Alueen Taidesisakkeelta Naivistille yhdistävä Taidereitti on tällä hetkellä hyvin vaatimaton ja kokemuksena katkeava. Suunnitelman ajatuksena on vahvistaa tätä reittiä sen uudeen linjauksella, liikennettä järjestämällä ja kehittämällä reittiä ympäröivää tilallista kokemusta.

Lasimäen puutarhan muodostuminen

Nykyisellään Lasimäki tarjoaa mielenkiintoisia rakennuksissa sisällä tapahtuvia toimintoja. Niiden muodostaman kokonaisuuden nivoo yhteen yhteinen, ulkotila. Se on tällä hetkellä jäsentymätön istutusten ja epämääräisten nummi-alueiden kokonaisuus. Alueen istutuksia tulisi rytmittää ja nurmialueita jakaa osin niittymäisiksi ja puuston alla oleviksi luonnontilaisiksi alueiksi sekä selkeästi rajatuiksi hoidetuiksi nurmialueiksi. Lisäksi Lasimäen sisäisen reitistön hierarkiaa voidaan vahvistaa korostamalla pääreittiä, nostamalla esiin sisäänkäyntejä ja luomalla tilallisesti helpommin hahmotettava kokonaisuus kasvillisuutta jäsentämällä.

littalan puiston muodostuminen

Nykyisellään Lasimäen ja Lasitehtaan yhdistävä alue, jossa matkailijan littala-kokemus usein muodostuu on liikenteellisesti ja tilallisesti epäselvä ja tylsä. Suunnitelmassa esitetään tämän alueen kehittämistä hoidetuksi toiminnalliseksi puistokokonaisuudeksi liikennettä järjestämällä ja istutuksia lisäämällä ja jäsentämällä.

Ydinalueen yleissuunnitelma 1:500

Oheessa on selostettuna suunnitelman ydinalueelle osoitetut kehittämistoimet. Toimenpiteiden laajempi toteuttaminen vaatii jatkosuunnittelua, mutta kun alueelle tehdään osa-alueittain muutoksia, voidaan oheista suunnitelmakokonaisuutta käyttää runkona, jotta ei tehdä alueen yhtenäisen kehittämisen kannalta ristiriitaisia ratkaisuja. Lisäksi oheista suunnitelmaa voidaan käyttää yhteisen keskustelun alustana.

Nurmialueiden jäsentely (1)

Suunnitelmassa on esitetty littalan puiston ydinalueiden maanpeitekasvillisuuden ja nurmialueiden tarkempaa jäsentelyä. Tavoitteena on jakaa nykyistä tarkemmin hoidetut nurmialueet ja maisemanityksiksi kehitettävät alueet toisistaan selkeästi rajatuina alueina. Näin ulkotilaan saadaan rytmiä ja voidaan myös ohjata sen käyttöä ja hoitoa selkeämmin.

Niittyalueet (2)

Jätetään osa nykyisistä maisemanurmialueista hallitusti niittynä hoidettaviksi. Näin parannettavat nurmialueet korostavat oleskelun kutsuvina ja tukevat taidereitin korostumista merkityksellisenä elementtinä.

Puutarhamaisuus (3)

Kehitetään Lasimäen sisäpihan aluetta selkeästi ympäristöstä erottuvaksi puutarhamaisemmaksi kokemukseksi suosimalla koriste- ja hyötykasveja istutuksissa, sekä poistamalla nykyisiä muutamia puita, jotka ovat ristiriidassa suunnitellun käytön ja kokemuksen kanssa. Kasvillisuuden käsittelyssä tulee pitää ohjenuorana kiinteistöjen sisäänkäyntien korostumista ja esille nostamista sekä yhtenäisten oleskelunurmien ja viitaisyden oleskelupaikkojen muodostumista. Oheista suunnitelmaa voidaan pitää ohjenuorana alueen istutusten yhtenäiseksi kehittämiseksi, mutta suu-remmat toimenpiteet vaativat tarkempaa suunnittelua.

Sisäänkäyntialueiden käsittely (4)

Kiinteistöjen sisäänkäyntialueita tulee korostaa. Se voidaan tehdä lisäämällä sisäänkäyntien yhteyteen kausi-istutuksia, poistamalla niiden eteen istutettuja/ kylvetytymäisiä suuria istutuksia sekä lisäämällä esimerkiksi oleskelun mahdollistava kaluste.

Pysäköinti ja huoltoliikenne (5)

Pysäköinti ja huoltoliikenne tulee opastaa selkeästi alueelle saapumisesta alkaen ja keskitillä sille mielekkäisiin paikkoihin käyttäjäryhmittäin. Lasimäen sisäpihalla liikennöinti tulee rajoittaa tiukasti vain

välttämättömään huoltoliikenteeseen ja pysäköinti kieltää kokonaan.

Tapahtumakäyttö (6)

Suunnitelmassa on esitetty skenaario tapahtuman tilan käytöstä tapahtumien aikana. Tapahtumien yhteensitovana tekijänä käytetään taidereittiä, joka helpottaa alueella liikkumista ja suunnistamista.

Suunnitelmassa on esitetty kolojen ja väli-kaisten esiintymislavojen sijoittumista alueella.

Julkisivujen korostaminen (7)

Alueen yleisilmeen ja eheän kokemuksen kannalta kiinteistöjen erityispiirteiden esiinnostaminen on tärkeää, sekä ei toivotujen yksityiskohtien poistaminen/ piilottaminen kaikilla suunnitelman ydinalueella.

Alueen karaktäarin vahvistamiseksi kiinteistöjen sisäänkäyntien ja eheiden julkisivujen esiin nostaminen on tärkeää. Tätä voidaan parantaa poistamalla/jäsentämällä kasvillisuutta näiden edestä, sekä poistamalla ylimääräiset opastesuunnitelman vastaiset kyltit ja mainokset julkisivuista ja sisäänkäynneistä.

Ei toivottuja piirteitä, kuten huoltoalueita ja toiminnalliseen alueelle suuntautuvia umpinaisia julkisivuja voidaan peittää kasvillisuuden ja reittien ohjaamisen kei-

noin. Oheisen suunnitelman ratkaisussa on huomioitu nämä seikat ja sitä voidaan pitää tarkemman suunnittelun lähtökoh-tana.

Konnolänmäen tien ylitys (8)

Konnolänmäen tien ylitystä pitää kehittää siten, että sen yli voidaan hahmottaa kulkevan reitin kohti lasitehdasta. Tämä yhteys ei toimi tällä hetkellä kumpaankaan suuntaan. Tavoitteena olisi saada aikaan suunnitelman mukainen tilanne, jossa riis-teävä kevyen liikenteen reitti muodostaa selkeästi erottuvan hallitsevan elementin Konnolänmäen tien yli.

Toiminnalliset ja taide-elementit (9)

Lasimäen nykyistä leikkipaikkaa kehitetään opaste- ja kalustesuunnitelman mukaan alueen yhtenäisilmeen mukaisesti ja kokonaisuutta laajennetaan koko taidereitin varrella muodostuvaksi leikin ja tai-teen nauhaksi.

Konnolänmäen tien kohdalla varusteet muuttuvat pelillisemmiksi ja on suunnat-tu varttuneempien lasten peli- ja toimipaikaksi.

Taide voi sulautua osaksi kokonaisuutta missä vain ja koostua paikallisten teoksista, vapaasti muokattavasta ulkogalleriasta varastorakennusten välissä ja viimeistel-lymmistä taideteoksista reitin varrella.

Lasimäen pihapiirin pääsisäänkäynti (10)

Huoltoliikenne ja osa tavarantoimitus-liikenteestä ohjataan kulkemaan pysäköintialueen läpi. Ajoneuvoliikenteeltä vapautuva alue muutetaan osaksi vehre-ää julkista ulkotilaa Lasimäen pääsisään-käynnin yhteydessä. Näin liikennealuet-ta puiston ydinalueella voidaan pienentää huomattavasti ja kulun linjausta Lasimäel-tä kohti tehdasta parantaa.

Tehtaan tie (11)

Tehtaan tie ohjataan kokonaisuudessa kulkemaan osana tehtaan pysäköintialuet-ta ja sen ajoneuvoliikenne rajoitetaan ai-noastaan palvelemaan ajaa kiinteistöihin ja rajoitettuna aikoina tehtaan pysäköin-tialueita. Kevyt liikenne erotetaan omal-le alueelle ja erotetaan koivukujannetta eheyttämällä.

Lisärakentaminen (12)

Jos alueelle kohdistuu lisärakentamisen painetta, sopivat rakentamisen paikat löy-tyvät alueen reunoilta littalan tien var-resta ja Lasimäen lounaisnurkan. Näille alueille rakentamisella voidaan rajata lit-talan puiston aluetta selkeämmäksi koka-naisuudeksi ja vahvistaa sen julkisivuja, etenkin littalantielle päin. Suunnitelman ydinalueen tarkennokseen merkityt lisä-rakentamiset ovat viitteelliset.

Lisärakentamisessa on kiinnitettävä eri-tyistä huomiota uudisrakennusten ark-kitehtuuriin, sillä nämä uudet elementit ovat voimakkaita tekijöitä littalan kylän il-meen luomisessa.

Jätekaatos (13)

Ydinalueen pihapiirin kehittäminen viih-tyväksi matkailun ja vapaa-ajanviettopai-kaksi muodostaa tarpeen yhteisen jäte-pisteen perustamiselle sivuun pääreitiltä, oleskelualueilta ja pihapiirin sisäänkäyn-neiltä.

Jätekatoksen mitoitus ja sijoitus täsmen-netään alueen toimijoiden kesken toteu-tussuunnittelun aikana.

Yhteisöllisen kehittämisen paikat (14)

Yhdistysten ja muiden paikallisten taho-jen tapahtumapaikkoja voisi suunnitte-lualueella olla erityisesti kylätalo ja sen ympäristö sekä varastohallien välinen tila - "ulkogalleria". Merkittyjen paikkojen li-säksi paikallisyhteisö voisi osallistua ky-län kehittämiseen esimerkiksi istutusten ja taiteen tuomiseksi osaksi miljöötä tai muulla yhteisöstä kumpuavalla tavalla.

Yhteisöllisen kehittämisen paikkoja olisi hyvä tarkastella koko kylän laajuudelta.

littalan Lasimäen alueen uudistava yleissuunnitelma on tehty osana Linnan Kehityksen I-laakso 2030 -hanketta, jota rahoittavat Hämeen ELY -keskus ja Hämeenlinnan kaupunki. Suunnitelman on laatinut Plehat Oy.